

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2019/20:AU2

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2020 inom utgiftsområde 14, som uppgår till ca 77,2 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag om ändring i lagen om försvarsmaktsanställningar. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

I betänkandet finns en reservation (SD) och tre särskilda yttranden (M, V och KD). Ledamöterna från Moderaterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna avstår från ställningstagande när det gäller anslagsbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2019/20:1 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Cirka 30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Betänkandets disposition	6
Utskottets överväganden.....	7
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14	7
Regeringens redovisning av riksdagens tillkännagivanden inom utgiftsområde 14.....	11
Statens budget inom utgiftsområde 14	14
Ändring i lagen om vissa försvarsmaktsanställningar	34
Reservation	35
Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (SD).....	35
Särskilda yttranden	39
1. Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (M)	39
2. Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (V)	41
3. Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (KD)	43
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	46
Propositionen	46
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	46
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	49
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....	51
<i>Bilaga 4</i>	
Reservanternas anslagsförslag	52
<i>Bilaga 5</i>	
Regeringens lagförslag	53

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Statens budget inom utgiftsområde 14

a) Anslagen för 2020

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 14 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:1 utgiftsområde 14 punkt 2 och avslår motionerna

2019/20:386 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 6,
 2019/20:811 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 6, 9 och 10,
 2019/20:824 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 6,
 2019/20:2424 av Jan Ericson (M),
 2019/20:2651 av Magnus Persson m.fl. (SD),
 2019/20:2690 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V),
 2019/20:2989 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 18,
 2019/20:3124 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 5,
 2019/20:3190 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 3,
 2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 1, 8–10, 12–15,
 24, 28, 29 och 31,
 2019/20:3298 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 1–4 och
 2019/20:3300 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:1 utgiftsområde 14 punkt 3.

Reservation (SD)

2. Ändring i lagen om vissa försvarsmaktsanställningar

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:1 utgiftsområde 14 punkt 1.

Stockholm den 12 december 2019

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anna Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Johansson (S), Gulan Avci (L), Mats Green (M)*, Patrik Björck (S), Saila Quicklund (M)*, Magnus Persson (SD), Martin Ådahl (C), Ali Esbati (V)*, Josefin Malmqvist (M)*, Ebba Hermansson (SD), Johan Andersson (S), Sofia Damm (KD)*, Serkan Köse (S), Alexander Christiansson (SD), Leila Ali-Elmi (MP), Maria Arnholm (L) och Marianne Pettersson (S).

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2019/20:1 i de delar som gäller utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2019/20. Budgetpropositionen för 2020 bygger på en politisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1. I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2020 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna föreslår i sina anslagsmotioner. Lagförslaget finns i bilaga 5.

Under beredningen av ärendet har information lämnats till utskottet av

- regeringen genom arbetsmarknadsminister Eva Nordmark
- Arbetsförmedlingen genom generaldirektör Mikael Sjöberg
- Konjunkturinstitutet genom prognoschef Ylva Hedén Westerdahl
- Statistiska centralbyrån genom biträdande avdelningschef Magnus Sjöström.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom *ett* beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2020 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv till 77 164 287 000 kronor (prop. 2019/20:1, bet. 2019/20:FiU1, rskr. 2019/20:59). I detta betänkande föreslår arbetsmarknadsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att

behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14 i budgetpropositionen. Granskningen är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Som en del av resultatredovisningen behandlas även regeringens hantering av de tillkännagivanden från riksdagen som redovisas i budgetpropositionen. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller anslag inom utgiftsområde 14. Slutligen behandlas regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14

Propositionen

Riksdagen har beslutat om målen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Arbetsmarknadspolitikens mål är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. För arbetslivspolitikerna är målet goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män.

När det gäller det arbetsmarknadspolitiska området framhåller regeringen att utvecklingen på arbetsmarknaden påverkas av en rad olika faktorer. Enligt regeringen är arbetsmarknadspolitikens bidrag ofta svårt att mäta och avgränsa från effekterna av såväl bidrag från andra politikområden som konjunktur-utvecklingen och insatser av andra aktörer på arbetsmarknaden. Grunden för resultatredovisningen på området utgörs av en rad olika indikatorer där ett antal huvudsakliga indikatorer särskilt pekas ut. Det är fråga om bl.a. arbetsmarknadsvariabler enligt den officiella arbetsmarknadsstatistiken från Statistiska centralbyrån (SCB), indikatorer som kan kopplas till Arbetsförmedlingens verksamhet och antal personer med arbetslöshetsersättning.

Av resultatredovisningen för arbetsmarknadsområdet framgår bl.a. att sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet har stigit sedan 2011 både bland kvinnor och män. Samtidigt noterar regeringen att utvecklingen på arbetsmarknaden har varit mer dämpad under första halvåret 2019 och att både sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet har minskat något. Det konstateras vidare att sysselsättningsgraden bland män är betydligt högre än bland kvinnor. Även arbetslösheten har enligt regeringen minskat tydligt de senaste åren men nedgången stannade av under början av 2018. Regeringen noterar att skillnaden i arbetslöshet mellan kvinnor och män har jämnats ut under 2018. När det gäller antalet långtidsarbetslösa har siffrorna planat ut under 2018, efter en tydlig minskning sedan finanskrisen. Långtidsarbetslösheten är enligt regeringen låg ur ett internationellt perspektiv. Regeringen konstaterar vidare att arbetsmarknaden under de senaste åren har varit särskilt gynnsam bland ungdomar (15–24 år) med tydligt minskad arbetslöshet som följd. Nedgången bland de unga bröts dock under 2018, och i stället ökade ungdomsarbetslösheten något för att därefter plana ut under 2019.

När det gäller utrikes födda konstaterar regeringen att antalet sysselsatta har fortsatt att öka och är det högst uppmätta sedan 2005. Sysselsättningsgraden har dock planat ut under 2019. Regeringen noterar att sysselsättningsgraden under 2018 var betydligt lägre bland utrikes födda (61,8 procent) än bland inrikes födda (70,4 procent). Vidare noteras att sysselsättningsgraden är lägre för kvinnor än för män och att detta är särskilt framträdande inom gruppen utrikes födda. I sammanhanget konstateras också att arbetskraftsdeltagandet

bland utrikes födda har ökat snabbare än bland inrikes födda och att det har varit något högre än bland inrikes födda de senaste kvartalen trots en dämpad utveckling under 2019.

Av resultatredovisningen framgår vidare att sedan finanskrisen 2008 har sammansättningen av de inskrivna vid Arbetsförmedlingen förändrats. Fler inskrivna tillhör nu arbetslösa som har en svagare ställning på arbetsmarknaden. Även om man har kunnat se att något fler har gått över till arbete eller studier under 2018 i grupperna med svagare ställning på arbetsmarknaden konstaterar regeringen att många har svårt att hitta arbete. Samtidigt uppger många arbetsgivare, särskilt inom den offentliga sektorn, uppger att det råder brist på arbetskraft. Regeringen redovisar vidare resultaten för de olika program och insatser som Arbetsförmedlingen erbjuder arbetslösa.

Utifrån resultatredovisningen gör regeringen bedömningen att insatserna inom arbetsmarknadspolitiken har bidragit till förbättringar på arbetsmarknaden.

Resultatredovisningen för arbetslivspolitikerna delas upp på de tre områdena arbetsmiljö, arbetsrätt och lönebildning, med underliggande mål för respektive delområde. Redovisningen av respektive delområde styrs av en rad angivna resultatindikatorer.

På arbetsmiljöområdet redovisas utvecklingen av bl.a. dödsolyckor i arbetet, arbetsolyckor, arbetssjukdomar, sysselsatta med arbetsorsakade besvär av olika anledningar och vissa indikatorer inriktade på Arbetsmiljöverkets verksamhet. Indikatorerna visar bl.a. att antalet dödsolyckor ökade något under 2018 jämfört med 2017, men att det i ett längre perspektiv har varit en starkt nedåtgående trend i antalet dödsolyckor. När det gäller antalet anmälda arbetsolyckor med frånvaro var läget oförändrat 2018 jämfört med 2017. Antalet anmälda arbetssjukdomar minskade dock för samma period. Regeringen framhåller att dödsolyckor och arbetsolyckor med frånvaro är vanligare bland män än bland kvinnor, medan arbetssjukdomar är vanligare bland kvinnor. Sociala och organisatoriska faktorer pekas ut som en särskilt framträdande orsak till arbetssjukdomar bland kvinnor. Överlag gäller för både kvinnor och män på hela arbetsmarknaden att det är vanligare med arbetsorsakade besvär till följd av stress eller andra psykiska orsaker än till följd av fysisk belastning. Regeringen framhåller vidare att Arbetsmiljöverket genomförde klart fler inspektioner 2018 än 2017.

På arbetsrättens område redovisas resultatindikatorer för bl.a. genomsnittlig överenskommen och faktiskt arbetad tid, deltidsarbete, tidsbegränsad anställning, facklig organisationsgrad och målstatistik för Arbetsdomstolen. Indikatorerna visar inga större förändringar under 2018 jämfört med 2017, med undantag för antalet inkomna mål till Arbetsdomstolen, där det går att se en viss minskning. Sett över en längre period är minskningen ännu tydligare. Regeringen framhåller att män i genomsnitt har ett högre antal överenskomna och faktiskt arbetade timmar än kvinnor. Samtidigt är kvinnor överrepresenterade när det gäller både deltidsarbete och tidsbegränsade anställningar.

För lönebildningen redovisas bl.a. resultatindikatorer för antalet medlingsärenden, antalet förlorade arbetsdagar på grund av konflikt, löneutvecklingen på hela arbetsmarknaden och arbetskraftskostnad per timme inom näringslivet. Regeringen noterar att avtalsrörelsen 2018 var av begränsad omfattning och att det för första gången sedan Medlingsinstitutet inrättades 2000 inte gjordes några medlingsinsatser av institutet på förbunds nivå. År 2018 utmärkte sig även genom att vara det år med det lägsta antalet förlorade arbetsdagar på grund av konflikt sedan Medlingsinstitutet inrättades. Inga arbetsdagar förlorades på förbunds nivå och endast 50 dagar i en lokal tvist. Enligt preliminära utfall var löneutvecklingen för ekonomin som helhet 2018 något högre än 2017 (2,5 procent jämfört med 2,3 procent). Utfallet för 2018 visade vidare att kostnadsutvecklingen för arbetskraften dämpades under året. De svenska arbetskostnaderna ökade t.ex. långsammare än arbetskostnaderna i både euroområdet och USA.

Utifrån resultatredovisningen gör regeringen bedömningen att insatserna inom arbetslivspolitikerna bidrar till att uppnå målet för arbetslivspolitikerna.

Utskottets bedömning

Utskottet konstaterar inledningsvis att resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen. Regeringens redovisning och bedömning av uppnådda resultat ska ha en klar och tydlig struktur, så att redovisningen bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om. Samma utgångspunkt framfördes senast utskottet uttalade sig mer utförligt om regeringens resultatredovisning (bet. 2017/18:AU2 s. 7 f.).

Utskottet konstaterar vidare att Regeringskansliet sedan flera år bedriver ett kontinuerligt arbete med att förbättra regeringens resultatredovisningar till riksdagen i budgetpropositionen. De senaste årens utvecklingsarbete har tagit fasta på att synliggöra resultat och att arbeta med rätt information på rätt plats och därmed göra resultatredovisningen mer stringent. En viktig del av arbetet med att utveckla och förbättra resultatredovisningen är det samarbete som pågår på området mellan riksdagen och regeringen. Utskottet anser att det är viktigt att utvecklingsarbetet fortsätter.

När det gäller arbetsmarknadspolitikerna noterar utskottet inledningsvis att regeringen i fråga om redovisningen av målet för arbetsmarknadspolitikerna under de två senaste åren renodlat avsnittet så att det endast innefattar det riksdagsbundna målet. Vidare noterar utskottet en utveckling när det gäller att tydligt förklara vilka resultatindikatorer som används på området. Utskottet har tidigare efterfrågat just en utveckling av indikatorerna på området för att få en bättre bild av vad som ligger till grund för analysen av måluppfyllelsen. De senaste två årens resultatredovisningar har förbättrats genom att regeringen redan i ett inledande avsnitt tydligt anger vilka indikatorer som styr resultatredovisningen.

Utskottet noterar vidare att regeringen under de två senaste åren genomfört vissa förändringar i hur resultaten presenteras i form av bl.a. fler underrubriker, ändrad ordning för olika avsnitt samt fler diagram och tabeller. Utskottet anser att förändringarna överlag har bidragit till en bättre struktur med en mer läsvänlig resultatredovisning som resultat.

När det gäller diagram och tabeller noterar utskottet särskilt att tabell 4.3 i budgetpropositionen för 2020 (s. 26) till skillnad från föregående år redovisar resultat utan decimal. Förändringen från föregående år redovisas dock med decimal. Utskottet uppfattar detta som ett försök att göra tabellerna i resultatredovisningen enhetliga och resultatredovisningen mer lättillgänglig. Utskottet vill dock påpeka att det kan finnas risk för att siffrorna misstolkas med den nya ordningen. Som exempel är den verkliga skillnaden på kvinnor och män utan gymnasial utbildning som går till studier nästan 2 procentenheter men redovisas i tabellen som 1 procentenhet. Genom att byta sätt att redovisa siffrorna blir det också svårare att följa förändringen över tid.

När det gäller arbetslivspolitiken har utskottet tidigare vid upprepade tillfällen konstaterat att strukturen på resultatredovisningen är väl avvägd. Utskottet anser fortfarande att uppdelningen på de tre underliggande delmålen och tillhörande resultatindikatorer på ett förtjänstfullt sätt bidrar till ökad tydlighet om sambanden mellan mål, resultatindikatorer, resultat och regeringens budgetförslag. Strukturen underlättar därmed utskottets beredning.

Utskottet noterar att resultatindikatorerna under de senaste två åren i viss utsträckning har utökats och förtydligats. Särskilt tydlig är utvecklingen i budgetpropositionen för 2020 och delområdet arbetsmiljö. Utskottets bedömning är att arbetet med att utveckla indikatorerna även har lett till att det nu finns en mer grundlig genomgång av vissa resultat på området. Som exempel kan nämnas resultat kopplade till dödsolyckor där underlaget nu är mer gediget. Utskottet välkomnar den utveckling som har skett på området och anser att den bidrar till en mer resultatinkriktad uppbyggnad av resultatredovisningen.

Ett annat område inom arbetslivspolitiken där utskottet noterar en viss förändring av indikatorer och presenterade resultat är Arbetsdomstolens verksamhet. I budgetpropositionen för 2020 har regeringen gått ifrån tidigare indikatorer och resultat inriktade på genomströmningstid och styckkostnad och redovisar i stället typ av tvister. Det är för utskottet inte självklart på vilket sätt detta tydligare uppvisar verksamhetens resultat.

Som utskottet har framfört tidigare finns det skäl att betona vikten av analys och slutsatser av uppnådda resultat i förhållande till fastställda mål. Utskottet har tidigare påpekat att det funnits utvecklingsmöjligheter i fråga om att tydligare koppla analys och slutsatser till målen. I det sammanhanget är det välkommet att regeringen i budgetpropositionen för 2020 har gjort en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen för de riksdagsbundna målen för både arbetsmarknadspolitiken och arbetslivspolitiken. En sådan bedömning har tidigare saknats för det förstnämnda området.

Sammanfattningsvis välkomnar utskottet utvecklingen på området och önskar att den framtida utvecklingen av strukturen i resultatredovisningen fortsätter på den inslagna vägen med att tydligt fokusera på resultaten inom respektive område.

Regeringens redovisning av riksdagens tillkännagivanden inom utgiftsområde 14

Bakgrund

När det gäller regeringens behandling av riksdagens tillkännagivanden har konstitutionsutskottet vid upprepade tillfällen uppgett att budgetpropositionen är ett lämpligt ställe för regeringen att redovisa hur den hanterar tillkännagivanden. I det sammanhanget är det viktigt att regeringen är tydlig med huruvida den anser att ett tillkännagivande är slutbehandlat eller inte med det som redovisas och föreslås. I samband med att konstitutionsutskottet våren 2019 behandlade regeringens skrivelse 2018/19:75 tog man upp behandlingen av tillkännagivanden och anförde bl.a. följande (bet. 2018/19:KU21 s. 33):

Utskottet vill också påminna om den konstitutionella praxis som har vuxit fram i fråga om tillkännagivanden. Utgångspunkten är att regeringen tillgodoser ett tillkännagivande. Tillkännagivanden är dock inte rättsligt bindande, och om regeringen inte delar riksdagens mening i en fråga och inte har för avsikt att tillgodose riksdagens önskemål, bör den underrätta riksdagen om detta inom den eventuella tidsgräns som angetts i tillkännagivandet. Även skälen till varför regeringen inte har tillgodosett tillkännagivandet bör redovisas. Riksdagen kan acceptera att tillkännagivandet är slutbehandlat. Ett utskott och riksdagen kan dock göra en annan bedömning än regeringen och vidhålla sin uppfattning i sak. Utskottet och riksdagen kan då säga att tillkännagivandet inte är slutbehandlat. Det är utskottet och riksdagen som inom ramen för sin behandling tolkar om tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat. Om riksdagen har uttalat att ett tillkännagivande inte är slutbehandlat, ska regeringen återkomma till riksdagen med redovisning av ytterligare åtgärder eller med att regeringen vidhåller sin uppfattning att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Redovisade tillkännagivanden

I budgetpropositionen för 2020 redovisar regeringen behandlingen av sju tillkännagivanden när det gäller utgiftsområde 14.

I riksdagsskrivelserna 2005/06:174 och 2010/11:299 tillkännagavs för regeringen att Sverige bör ratificera Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention (nr 94) om arbetsklausuler i kontrakt där en offentlig myndighet är part, nedan kallad ILO 94, (bet. 2005/06:AU3 förslagspunkt 15 och bet. 2010/11:AU10 förslagspunkt 6). Regeringen noterar i budgetpropositionen för 2020 att utskottet i det senare tillkännagivandet bl.a. lyfter fram att upphandlingslagstiftningen är bristfällig. Regeringen framhåller att olika åtgärder har genomförts för att stärka villkoren för anställda och motverka

social dumpning i upphandlingssituationer. Som exempel nämns utformningen av upphandlingslagarna från 2016, baserade på förslagen i propositionen Arbetsrättsliga villkor vid upphandling (prop. 2016/17:163). Vidare uppmärksammar regeringen att det framgår av tilläggsdirektiv till utredningen om upphandling och villkor enligt kollektivavtal att utredningen bl.a. hade i uppdrag att analysera de unionsrättsliga förutsättningarna för att ratificera ILO 94. Regeringen konstaterar att en ratifikation, utöver anpassning av svensk rätt, kräver ett bemyndigande från EU. Regeringen bedömer att det inte är lämpligt att påbörja en sådan process i nuläget. Regeringen förklarar att den därmed inte avser att vidta några åtgärder med anledning av riksdagens tillkännagivanden och att tillkännagivandena således är slutbehandlade.

I riksdagsskrivelse 2012/13:53 tillkännagavs att Sverige bör kräva att EU ska anta ett juridiskt bindande socialt protokoll (bet. 2012/13:AU5 förslagspunkt 8). Regeringen lyfter i budgetpropositionen för 2020 fram att rådet, Europaparlamentet och kommissionen i november 2017 undertecknade ett gemensamt uttalande om en europeisk pelare för sociala rättigheter bestående av 20 principer. Vidare påpekar regeringen att arbetet med ändringsdirektivet till utstationeringsdirektivet syftar till att stärka grundläggande rättigheter och kollektivavtalens ställning inom EU. Det noteras också att riksdagen i fråga om socialt protokoll bl.a. har anfört att man anser att en omfattande process med fördragsändringar inte är rätt väg att gå just nu. Regeringen uppger att den delar riksdagens bedömning och att den inte nu avser att vidta några ytterligare åtgärder. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

I riksdagsskrivelse 2016/17:308 tillkännagavs i fråga om insatsen förberedande och orienterande utbildning att regeringen bör vidta nödvändiga åtgärder dels för att insatsen ska kunna följas upp på ett bättre sätt (bet. 2016/17:AU13 förslagspunkt 1), dels för att resurserna inom arbetsmarknadspolitiken ska riktas till insatser som ger bättre resultat än förberedande och orienterande utbildning (bet. 2016/17:AU13 förslagspunkt 2). I budgetpropositionen för 2020 pekar regeringen på att Arbetsförmedlingen i regleringsbrevet för budgetåret 2018 fick i uppdrag att i årsredovisningen för 2018 redogöra för vilka åtgärder som vidtas för att använda bl.a. förberedande och orienterande utbildning på ett effektivare sätt. Arbetsförmedlingen fick också i uppdrag att redogöra för insatser för att förbättra möjligheterna att följa upp förberedande och orienterande utbildning. I februari 2019 lämnade Arbetsförmedlingen återsrapporteringen Förbättrade uppföljningsmöjligheter för förberedande och orienterande utbildning (Af-2018/00588975). Regeringens bedömning är att myndigheten identifierat viktiga områden för att kunna förbättra uppföljningen, vilket regeringen bedömer också kommer att leda till att insatsen följs upp bättre. En sådan uppföljning kan också möjliggöra en effektivare användning av insatsen. Regeringen framhåller även att antalet personer som tar del av insatsen har minskat kraftigt. Regeringen bedömer att en effektiv resursanvändning kan uppnås genom att Arbetsförmedlingen anvisar till insatser utifrån en bedömning av individens behov och insatsernas

resultat. Regeringen bedömer därmed att tillkännagivandena är slutbehandlade.

I riksdagsskrivelse 2017/18:177 tillkännagavs att regeringens arbetsmiljöstrategi i större utsträckning bör omfatta initiativ som underlättar för arbetsgivare i alla branscher att bedriva ett bra förebyggande arbetsmiljöarbete (bet. 2017/18:AU8 förslagspunkt 2). I budgetpropositionen för 2020 uppmärksammar regeringen att beslut har tagits om ändringar i förordningen (2007:193) med instruktion för Arbetsmiljöverket. Arbetsmiljöverket har nu särskilt till uppgift att ta fram och tillhandahålla behovsanpassad, lättillgänglig och kvalificerad information inom sitt ansvarsområde, där små och medelstora företagsbehov särskilt ska beaktas. Regeringen förklarar att den därmed inte avser att vidta några åtgärder med anledning av riksdagens tillkännagivande och att tillkännagivandet således är slutbehandlat.

I riksdagsskrivelse 2017/18:177 tillkännagavs att regeringen bör vidta åtgärder så att Arbetsmiljöverket kan införa förbättrade rutiner för att ta emot tips och anmälningar (bet. 2017/18:AU8 förslagspunkt 4). Regeringen framhåller i budgetpropositionen för 2020 att Arbetsmiljöverket har arbetat med att införa ett enhetligt arbetssätt för hur tips och anmälningar ska hanteras inom myndigheten. Enligt regeringen har det lett till nya arbetssätt för hur Arbetsmiljöverket bedömer vilka tips som ska leda till en tillsynsinsats. Regeringen förklarar att den därmed inte avser att vidta några åtgärder med anledning av riksdagens tillkännagivande och att tillkännagivandet således är slutbehandlat.

Utskottets bedömning

Utskottet noterar regeringens redovisning med anledning av riksdagens tillkännagivanden om arbetsmarknad och arbetsliv. Utskottet noterar vidare regeringens bedömning att samtliga tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen för 2020 är slutbehandlade. Utskottet gör ingen annan bedömning.

Statens budget inom utgiftsområde 14

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 14 avslås.

Jämför reservationen (SD) och särskilt yttrande 1 (M), 2 (V) och 3 (KD).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2020 föreslår regeringen att anslagen för Arbetsmarknad och arbetsliv sammanlagt ska bestämmas till 77 164 287 000 kronor (prop. 2019/20:1 utg.omr. 14 förslagspunkt 2). För vissa anslag föreslår regeringen också att den bemyndigas att ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (förslagspunkt 3).

I det följande sammanfattas regeringens förslag till anslagsfördelning för respektive område inom utgiftsområde 14. Inledningsvis redogörs för huvuddragen i den politiska inriktningen. Regeringens förslag till anslag och beställningsbemyndiganden framgår i tabellform i bilagorna 2 och 3.

Arbetsmarknad

Regeringen framhåller att en väl utformad aktiv arbetsmarknadspolitik bidrar till att fler kan komma i jobb. Arbete är den viktigaste förutsättningen för egen försörjning och etablering i samhället. Regeringen påpekar att en hög sysselsättning också är grunden för den gemensamma välfärden. I det sammanhanget framhålls som positivt att sysselsättningsgraden är historiskt sett hög. Samtidigt noteras att skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda är för stor, särskilt för kvinnor. Enligt regeringen behöver jämställdheten på arbetsmarknaden förbättras.

Regeringen ser ett behov av att utveckla arbetsmarknadspolitiken för att stärka övergångar till arbete och studier för personer som står långt från arbetsmarknaden. Regeringen poängterar att förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken har förändrats under 2019. Genom den budget som riksdagen beslutade om för 2019 krymptes utrymmet för aktiv arbetsmarknadspolitik betydligt. Regeringen menar att detta riskerar att göra det svårare för personer med relativt svag ställning på arbetsmarknaden att komma i arbete. Mot denna bakgrund föreslår regeringen ett antal satsningar inom arbetsmarknadspolitiken som dämpar de tidigare aviserade resursneddragningarna och vars inriktning ger bättre förutsättningar för goda resultat.

När det gäller insatser för att stärka matchningen och förhindra långtidsarbetslöshet framhåller regeringen att resurser även i fortsättningen bör

prioriteras till dem som befinner sig långt från arbetsmarknaden, t.ex. långtidsarbetslösa och vissa nyanlända. I linje med det tillför regeringen resurser för extratjänster och introduktionsjobb. Regeringen föreslår även ökade resurser till arbetsmarknadsutbildning så att fler ska kunna ta del av insatsen och möta den kompetens som efterfrågas för att motverka bristen på arbetskraft. Medel föreslås även för nya insatser i form av etableringsjobb och integrationsår/intensivår.

Regeringen föreslår även flera insatser inom andra utgiftsområden med avsikten att stärka möjligheten till etablering på arbetsmarknaden, såsom ingångsavgifter för personer som ännu inte etablerat sig på arbetsmarknaden och personer som länge stått utanför arbetsmarknaden (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.8) och en fortsättning av studiestartsstödet för arbetslösa (se utg.omr. 15 avsnitt 3.8.7).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget får bl.a. användas för Arbetsförmedlingens förvaltningsutgifter.

Anslaget påverkas bl.a. av regeringens satsningar på utvecklingstid, intensivår/integrationsår för nyanlända och etableringsjobb som samtliga gör att anslaget tillförs medel.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 7 272 139 000 kronor.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för aktivitetsstöd, utvecklingsersättning, statliga ålderspensionsavgifter samt statsbidrag till arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Anslaget påverkas av flera av de reformer som regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2020. Som exempel innebär satsningen på att låta studiestartsstödet för arbetslösa fortsätta (se vidare utg.omr. 15 avsnitt 3.8.7) en minskning av anslaget medan satsningen på utvecklingstid innebär att anslaget tillförs medel. Makroekonomiska förutsättningar, såsom effekten av ändrade antaganden om antalet arbetslösa och deltagare i arbetsmarknads-politiska program påverkar också nivån på anslaget.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 28 067 425 000 kronor.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser samt utgifter för program och insatser för kvinnor och män som omfattas av lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Anslaget påverkas av flera av de reformer som regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2020. Störst effekt inom anslaget får satsningarna på extratjänster och introduktionsjobb, arbetsmarknadsutbildning och upphandlade matchningstjänster, som samtliga innebär att anslaget tillförs medel. Anslaget påverkas bl.a. även av makroekonomiska förändringar i form av effekter av en uppräknings av anslaget utifrån antaganden om konsumentpris-index och regelstyrda volymförändringar.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 8 882 007 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 660 000 000 kronor 2021–2029.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för statsbidrag för särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och statsbidrag till Samhall AB.

Utgifterna inom anslaget minskas som en följd av regeringens förslag att justera tidigare tillskott till Samhall. I enlighet med vad som aviserats i den budget för 2019 som riksdagen redan har beslutat om kommer ersättningstaket i lönebidragen att höjas ytterligare under 2020 (från 19 100 kronor till 20 000 kronor), vilket leder till ökade utgifter. Anslaget påverkas även av vissa andra makroekonomiska förändringar.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 20 470 545 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 16 000 000 000 kronor 2021–2024.

1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige: Anslaget får användas för förvaltningsutgifter vid Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet). Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering av s.k. tekniskt stöd inom Europeiska socialfonden och inom Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt.

Regeringen menar att det finns skäl att minska anslaget för att effektivisera den svenska förvaltningen och kontrollen av EU-stöd.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 120 034 000 kronor.

1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020: Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden för programperioden 2014–2020. Utbetalningarna avser delfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning. Anslaget omfattar även särskilda EU-medel, utöver socialfondsmedel, för EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Anslaget får även användas för viss statlig medfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet.

Anslaget påverkas bl.a. dels av att regeringen har justerat den valutakurs som används för beräkning av de finansiella ramarna för programperioden 2014–2020, dels av att det har skett en omfördelning av medel över åren inom nuvarande socialfondsprogram.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 1 451 500 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 700 000 000 kronor 2021–2023.

1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering: Anslaget får användas för Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärderings (IFAU) förvaltningsutgifter och forskningsbidrag.

Anslaget ökas till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 42 292 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2021–2022.

1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen: Anslaget får användas för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 73 616 000 kronor.

1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till administration av grundbeloppet enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för dem som inte är anslutna till någon arbetslöshetskassa.

Anslaget ökas till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 57 916 000 kronor.

1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för verksamheten enligt den överenskommelse svenska staten har med Finland och Norge om anordnande av utbildningar samt kompensation för de ökade kostnader som uppstår för dessa länder till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdesskattepliktiga i Sverige.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 8 303 000 kronor.

1:11 Bidrag till lönegarantiersättning: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till lönegarantiersättning enligt lönegarantilagen (1992:497) och de socialavgifter som ska betalas i samband med lönegarantiutbetalningen enligt socialavgiftslagen (2000:980). Anslaget får även användas för utgifter för arbetet med handläggning av lönegarantiärenden.

Anslaget ökas som en följd av vissa makroekonomiska förutsättningar, såsom effekten av BNP-gap, investeringsandel och driftöverskottsandel.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 1 875 000 000 kronor.

1:12 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget får användas för utgifter för stöd till arbetsgivare för nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar. Anslaget får även användas för utgifter för etableringsjobb.

För att stärka möjligheterna på arbetsmarknaden för nyanlända och långtidsarbetslösa föreslår regeringen att medel tillförs för etableringsjobb. Anslaget ökas därför. Reformen innebär även att den ersättning som kommer att lämnas för etableringsjobb beräknas inom anslaget. Det föreslås därför även en ändring av ändamålet för anslaget i enlighet med detta. Anslaget påverkas vidare av vissa makroekonomiska förändringar, såsom reviderade beräkningar av volymer och genomsnittlig kostnad per deltagare.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 5 262 634 000 kronor.

1:13 Lån till körkort: Anslaget får användas för utgifter för lån till körkort för vissa personer.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 151 466 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 114 000 000 kronor 2021–2022.

1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget får användas för utgifter för etableringsersättning till deltagare i arbetsmarknads-politiska insatser.

I enlighet med 2019 års ekonomiska vårproposition ska anslaget fr.o.m. 2020 beräknas under utgiftsområde 14 i stället för som tidigare under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering. Anslaget påverkas bl.a. av att den tillfälliga lagen om uppehållstillstånd har förlängts (prop. 2018/19:128, bet. 2018/19:SfU26, rskr. 2018/19:295). Vidare minskas anslaget som en följd av att antalet deltagare i etableringsuppdraget även i fortsättningen beräknas minska kraftigt.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 2 483 622 000 kronor.

Arbetsliv

Regeringen anför att goda arbetsvillkor och en bra arbetsmiljö bidrar till en hög produktivitet i en ekonomi som utmärks av ett högt arbetskraftsdeltagande och en hög sysselsättningsgrad. Ingen som arbetar i Sverige ska ha ett arbete där man blir utnyttjad eller utsliten. Ingen ska riskera att dö eller skadas allvarligt i sitt arbete. Enligt regeringen medför det moderna arbetslivet nya utmaningar samtidigt som mer traditionella arbetsmiljöproblem kvarstår. Tillsyn av arbetsmiljön är avgörande för att upprätthålla skyddet för arbetstagarna och för att rättvisa konkurrensförhållanden ska kunna råda på arbetsmarknaden. Arbetet för att hindra att vissa företag på olika sätt bryter mot arbetsmiljöreglerna och andra regelverk för att uppnå konkurrensfördelar är därför centralt. Regeringen fortsätter stärka denna del av arbetsmiljöarbetet och satsar ytterligare resurser på att komma åt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet genom fler inspektioner.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget får användas för Arbetsmiljöverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till myndigheter samt statsbidrag till arbetsmarknadens parter för metod-utveckling av myndighetsgemensam kontroll.

Anslaget minskas som en följd av att utgifter för statsbidrag till de centrala arbetstagarorganisationerna för den regionala skyddsombudsverksamheten flyttas till ett eget anslag. För att få till stånd fler inspektioner som ska förebygga fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet ökas anslaget. Vidare ökas anslaget till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 676 593 000 kronor.

2:2 Arbetsdomstolen: Anslaget får användas för Arbetsdomstolens förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas till följd av pris- och löneomräkning och minskas för att bidra till finansieringen av de ökade anslagen i budgetpropositionen för 2020.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 34 240 000 kronor.

2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO): Anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till Internationella arbetsorganisationen (ILO). Högst 1 100 000 kronor får användas för utgifter för deltagande i ILO:s verksamhet och för ILO-kommittén.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 33 722 000 kronor.

2:4 Medlingsinstitutet: Anslaget får användas för Medlingsinstitutets förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas till följd av pris- och löneomräkning och minskas för att bidra till fler inspektioner som ska förebygga fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 50 521 000 kronor.

2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap: Anslaget får användas för Myndigheten för arbetsmiljökunskaps förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas för vissa utgifter för företagshälsovårdens kompetensförsörjning och till följd av pris- och löneomräkning. Vidare minskas anslaget för att bidra till finansieringen av de ökade anslagen i budgetpropositionen för 2020.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 38 712 000 kronor.

2:6 Regional skyddsombudsverksamhet: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till de centrala arbetstagarorganisationerna för den regionala skyddsombudsverksamheten. Regeringen föreslår att medlen för regional skyddsombudsverksamhet, som tidigare var en del av anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket, ska brytas ut och placeras inom ett nytt eget anslag.

Regeringen föreslår att anslaget för 2020 bestäms till 112 000 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2021.

Motionerna

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna har var för sig presenterat alternativa anslagsförslag för 2020. Förslagen innehåller såväl andra anslagsnivåer som förslag till nya anslag. En sammanställning som visar hur motionsförslagen avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2.

Moderaterna

Moderaterna framhåller i kommittémotion 2019/20:3298 av Mats Green m.fl. att det är centralt för vårt nuvarande och framtida välbefinnande att så många som möjligt arbetar. När det lönar sig att arbeta blir det tydligt att det är rätt att anstränga sig för att skapa en bättre tillvaro för sig själv och för andra. Moderaterna anser att arbetslinjen måste återupprättas och att det alltid ska löna sig mer att jobba än att leva på bidrag. Arbetsmarknadspolitiken behöver anpassas och effektiviseras för att hantera den utmaning som Sverige står inför i form av rekryteringsproblem och växande utanförskap.

I motionen lämnar Moderaterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 3 027 356 000 konor och att sex anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit.

Moderaterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget minskas med 133 000 000 kronor. Moderaterna avvisar regeringens föreslagna anslagshöjning och gör således besparingar inom anslaget. Dessutom minskas anslaget till följd av att pris- och löneomräkningen reduceras med 50 procent för att finansiera andra prioriterade reformer. Förslaget finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 2).

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget minskas med 1 667 000 000 kronor. Moderaterna vill värna arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring och vill därför se flera åtgärder på området. Partiet föreslår att antalet ersättningsdagar begränsas till ett år, eller 265 ersättningsdagar. Vidare föreslår partiet att taket i arbetslöshetsförsäkringen under de 100 första dagarna av arbetslösheten ska uppgå till 760 kronor per dag och därefter 680 kronor per dag. Moderaterna vill även tidsbegränsa aktivitetsstödet så att detta upphör när arbetslösheten varar längre än tre år. Som en ytterligare besparing inom anslaget vill partiet att den tidigare karensdagen i arbetslöshetsförsäkringen återinförs. Antalet dagar utan ersättning ska således öka från sex till sju. Moderaterna anser vidare att deltidsbegränsningen för arbetslöshetsförsäkringen ska avskaffas. Partiet vill även avskaffa rätten till arbetslöshetsersättning i nystartsjobben. Moderaternas anslagsförslag påverkas vidare av att partiet avvisar regeringens förslag till anslagsförändringar som följer av fler extratjänster, att studiestartsstödet införs igen, att utvecklingstid införs och ökade medel för upphandlade matchningstjänster. Slutligen påverkas anslaget av att Moderaterna vill återinföra den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen för att skapa tydliga drivkrafter och stöd för att återvända till arbete. Förslaget om lägre nivåer i arbetslöshetsförsäkringen finns även i kommittémotion 2019/20:3300 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (yrkande 5) och förslaget om att tidsbegränsa aktivitetsstödet i kommittémotion 2019/20:3190 av Mats Green m.fl. (yrkande 3).

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 1 035 000 000 kronor. Moderaterna avvisar de ytterligare medel som regeringen föreslår till arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Förslaget finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 3).

1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget minskas med 165 000 000 kronor. Moderaterna framhåller att partiet har en samlad politik som skulle innebära färre asylsökande, färre anhängare och i förlängningen färre anhängare som kommer till Sverige. Moderaternas politik innebär att besparingar kan göras inom anslaget.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget minskas med 8 000 000 kronor. Anslaget minskas till följd av att pris- och löneomräkningen reduceras med 50 procent för att finansiera andra prioriterade reformer.

2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap: Anslaget minskas med 19 356 000 kronor. Moderaterna anser att Myndigheten för arbetsmiljökunskap bör läggas ner och upphöra som myndighet den 31 december 2020. Förslaget finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 4) och i motion 2019/20:2424 av Jan Ericson (M).

Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna betonar i kommittémotion 2019/20:2651 av Magnus Persson m.fl. att en väl fungerande arbetsmarknadspolitik bör innehålla få men effektiva insatser som syftar till att arbetssökande får reguljära anställningar. Dagens arbetsmarknad är tudelad med en alarmerande hög arbetslöshet bland utrikes födda jämfört med inrikes födda. Sverigedemokraterna anser att de kommande årens arbetsmarknadspolitik behöver fokusera på en ökad sysselsättning på ett sätt som präglas av långsiktighet.

I motionen lämnar Sverigedemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 5 169 092 000 kronor och att nio anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit. Ett nytt anslag föreslås (Läringsanställningar).

Sverigedemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget minskas med 1 175 000 000 kronor. Sverigedemokraterna anser att den kostsamma Arbetsförmedlingen bör avvecklas i dess nuvarande form. Partiet välkomnar den reformering av myndigheten som har påbörjats och som Sverigedemokraterna efterfrågat under lång tid. Fungerande funktioner, såsom stöd till funktionsnedsatta, bör finnas kvar hos myndigheten medan verksamheten i övrigt öppnas upp för andra aktörer. Förslaget om att fortsätta reformeringen av Arbetsförmedlingen finns även i kommittémotion 2019/20:811 av Magnus Persson m.fl. (yrkande 1).

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget ökas med 4 810 000 000 kronor. Sverigedemokraterna föreslår att arbetslöshetsförsäkringen görs om till en obligatorisk, skattefinansierad och allmän arbetslöshetsförsäkring. Partiet anser vidare att ansvaret för arbetslöshetsförsäkringen ska flyttas över till Försäkringskassan. Sverigedemokraterna föreslår även att ersättningsnivån för de första hundra dagarna i arbetslöshet bör höjas från dagens nivå. Förslagen om att göra om arbetslöshetsförsäkringen, flytta ansvaret till Försäkringskassan och höjd ersättningsnivå finns även i kommittémotion 2019/20:811 av Magnus Persson m.fl. (yrkandena 2, 3 och 9).

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 4 441 000 000 kronor. Sverigedemokraterna anser att dagens arbetsmarknadspolitiska program och insatser är kostsamma och ineffektiva. Partiet vill därför halvera anslaget 2020 för att därefter avveckla det helt. I kommittémotion 2019/20:811 av Magnus Persson m.fl. (yrkande 10) anser Sverigedemokraterna att subventionerade anställningarna på sikt ska avvecklas och ersättas av utbildningsinsatser som syftar till att rusta individen så att denne kan få en reguljär anställning på egen hand.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget ökas med 130 000 000 kronor. Sverigedemokraterna anser att lönebidrag och andra insatser som finns för att göra det möjligt för alla att delta på arbetsmarknaden utifrån sin funktionsförmåga ska kvarstå och i vissa delar utökas. Partiet tillför medel inom anslaget för att återställa Samhalls budget till föregående års nivå.

1:12 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget minskas med 2 631 000 000 kronor. Sverigedemokraterna anser att subventionerade anställningar av det slag som ryms inom anslaget är kostsamma insatser som ger svaga resultat. Därför vill partiet avsluta insatserna och höja anslagen till kommunerna för att öka incitamenten för matchning mot riktiga jobb.

1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget minskas med 2 483 622 000 kronor. Sverigedemokraterna föreslår att anslaget tas bort i sin helhet. Partiet framhåller att kommunerna får kompensation för slopade etableringsersättningar genom en ökning av det kommunala utjämningsbidraget inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget ökas med 67 659 000 kronor. Sverigedemokraterna föreslår att Arbetsmiljöverket ska få utökade resurser bl.a. för att ge myndigheten möjlighet att utveckla arbetet med arbetsmiljöinspektörer och arbetsplatsinspektioner.

2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap: Anslaget ökas med 3 871 000 kronor. Sverigedemokraterna tillför medel inom anslaget för att förbättra och utveckla arbetsmiljöarbetet på den svenska arbetsmarknaden.

2:6 Regional skyddsombudsverksamhet: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Sverigedemokraterna vill se oberoende arbetsmiljörådgivare som är helt fristående från arbetstagarorganisationerna och i stället underställda Arbetsmiljöverket. Partiet tillför därför medel inom anslaget för att täcka de kostnader som skulle uppstå initialt av en flytt av verksamheten till Arbetsmiljöverket. Förslaget finns även i kommittémotion 2019/20:824 av Magnus Persson m.fl. (yrkande 6).

Nytt anslag

Lärlingsanställningar: Sverigedemokraternas förslag innebär ett nytt anslag och att 500 000 000 kronor anslås för 2020. Partiet vill införa en form av lärlingsanställningar. Avsikten är att det ska vara en utbildningsinsats där gymnasiestudier kan kombineras med möjligheten att lära sig ett yrke hos en arbetsgivare. Förslaget finns även i kommittémotionerna 2019/20:386 av

Mattias Bäckström Johansson m.fl. (yrkande 6) och 2019/20:811 av Magnus Persson m.fl. (yrkande 6).

Vänsterpartiet

I partimotion 2019/20:2690 av Jonas Sjöstedt m.fl. menar Vänsterpartiet att det krävs en betydligt mer ambitiös arbetsmarknadspolitik för att rusta och stödja dem som står utan jobb än den linje som regeringen förespråkar. Partiet är även starkt kritiskt till såväl de omfattande nedskärningar som genomförts inom Arbetsförmedlingen som den aviserade reformeringen av myndigheten. Partiet anser att den omfattande privatisering av myndighetens verksamhet som har aviserats inte bör genomföras utan vill i stället att Arbetsförmedlingen ska reformeras i en helt annan riktning.

I motionen lämnar Vänsterpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 5 234 000 000 kronor och att sex anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit.

Vänsterpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget ökas med 409 000 000 kronor. Vänsterpartiet anser att regeringens satsning på att tillföra medel till Arbetsförmedlingen är otillräcklig och felriktad. Partiet anser att fokus bör läggas på kraftfulla arbetsmarknadsinsatser, inte på att förbereda en illa genomtänkt reformering. Partiet tillför därför medel inom anslaget. Anslaget påverkas även av att Vänsterpartiet avvisar regeringens satsningar på etableringsjobb och utvecklingstid.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget ökas med 3 854 000 000 kronor. Vänsterpartiet vill återupprätta arbetslöshetsförsäkringen som en inkomstförsäkring för fler. Som ett första steg föreslår partiet att den högsta dagpenningen i den inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringen höjs till 1 400 kronor för hela ersättningsperioden. Vidare föreslås att grundbeloppet höjs till 450 kronor. Anslaget påverkas även av att Vänsterpartiet bl.a. avvisar regeringens satsningar på utvecklingstid och upphandlade matchningstjänster

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget ökas med 861 000 000 kronor. Vänsterpartiet framhåller behovet av en aktiv arbetsmarknadspolitik och vill därför satsa mer resurser på arbetsmarknadspolitiska program och insatser än vad regeringen föreslår. Partiet vill bl.a. öka antalet platser inom arbetsmarknadsutbildningen. Anslaget påverkas även av att Vänsterpartiet bl.a. avvisar regeringens satsningar på etableringsjobb och upphandlade matchningstjänster.

1:12 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget minskas med 10 000 000 kronor som en följd av att Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om etableringsjobb.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget ökas med 100 000 000 kronor. Vänsterpartiet anser att Arbetsmiljöverket behöver få ökade resurser till och prioritera upp arbetet med tillsyn, inspektion och kontroll. För att upprätthålla, utveckla och förstärka myndighetens viktiga arbete förstärker partiet därför Arbetsmiljöverkets anslag. Vidare tillförs resurser för att Arbetsmiljöverket ska kunna genomföra särskilda uppdrag som är inriktade på specifika branscher och företeelser på arbetsmarknaden. Partiet anser även att resurser behövs för att stärka utbildningen av skyddsombud.

2:6 Regional skyddsombudsverksamhet: Anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Vänsterpartiet anser att de fackliga centralorganisationerna behöver ett större ekonomiskt stöd än i dag för att stärka de regionala skyddsombudens viktiga arbete och tillför därför resurser inom anslaget.

Kristdemokraterna

I kommittémotion 2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. poängterar Kristdemokraterna betydelsen av att varje människa ska ha ett arbete eller en annan meningsfull sysselsättning att gå till. Partiet vill se ett samhälle som tar vara på människors möjligheter och inneboende förmåga. Arbetet har också en avgörande betydelse för möjligheten att bygga trygga familjer. Kristdemokraterna framhåller vidare att det behövs insatser för att öka möjligheterna för olika grupper som står långt från arbetsmarknaden att ta sig in på arbetsmarknaden.

I motionen lämnar Kristdemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 3 022 000 000 kronor och att fem anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit. Ett nytt anslag föreslås (Arbetsintegrerande sociala företag).

Kristdemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget minskas med 49 000 000 kronor. Kristdemokraterna anser att den effektivisering och förändring av Arbetsförmedlingen som möjliggjordes genom att partiets gemensamma budgetförslag med Moderaterna hösten 2019 röstades igenom bör ligga kvar. Partiet avvisar därför regeringen och januaripartiernas tillskott till Arbetsförmedlingen. Anslaget påverkas även av att Kristdemokraterna avvisar regeringens satsning på utvecklingstid. Förslaget om att minska Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 9).

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget minskas med 2 994 000 000 kronor. Kristdemokraterna lyfter fram arbetslöshetsförsäkringens roll som garant för trygghet under tider av omställning mellan arbete. Partiet vill se en nivå för ersättningen som innebär att en arbetslös under sina 300 första dagar får 760 kronor per dag och därefter 680 kronor per

dag. Kristdemokraterna vill också att reglerna för deltidsbegränsningen av arbetslöshetsförsäkringen ska återinföras. Anslaget påverkas vidare av partiets förslag att avveckla introduktionsjobben och avvisa regeringens tillskott till extratjänster. Att partiet avvisar regeringens satsning på utvecklingstid och avfärdar den bortre karensdagen påverkar också anslaget. Förslagen om deltidsbegränsningen, taket i arbetslöshetsförsäkringen och utvecklingstid finns även i tre särskilda yrkanden (yrkandena 24, 28 och 31).

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 847 000 000 kronor. Kristdemokraterna anser att flera av de arbetsmarknadspolitiska program och insatser som finns i dag är bristfälliga i olika avseenden och att förändringar därför är nödvändiga. Partiet vill att anställningsstödet introduktionsjobb avskaffas eftersom de personer som i dag omfattas bör ha goda chanser att få reguljära jobb eller andra insatser. När det gäller extratjänster menar Kristdemokraterna att fokus bör ligga på långtidsarbetslösa och anslagsnivån hållas till den nivå som beslutades hösten 2019 genom partiets gemensamma budgetförslag med Moderaterna. Vidare menar partiet att arbetsmarknadsutbildning i Arbetsförmedlingens regi visat sig ineffektiv, och därför avvisas regeringens tillskott på området. Förslagen om introduktionsjobb, extratjänster och arbetsmarknadsutbildning finns även i tre särskilda yrkanden (yrkandena 8, 10 och 12).

1:12 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget ökas med 700 000 000 kronor. Kristdemokraterna föreslår att lönetaket i nystartjobben höjs till 21 000 kronor, vilket harmoniserar lönetaken mellan inträdesjobben och nystartsjobben. Partiet tillför också medel för fler nystartsjobb som en del i en omprioritering av arbetsmarknadspolitiken. Förslaget om lönetaket finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 13).

1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget minskas med 232 000 000 kronor. Kristdemokraterna har i sitt s.k. asylprogram förslag om att göra det möjligt för asylsökande att arbeta och tjäna upp till 3 000 kronor utan att etableringsersättningen avräknas. Som en del av förslaget vill partiet att etableringsersättningens nivå sänks med 35 kronor per dag. Anslaget påverkas även av att Kristdemokraterna inte vill begränsa antalet föräldrapenningdagar för nyanlända föräldrar med barn yngre än två år. Förslaget om etableringsersättningens nivå finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 29) och i kommittémotion 2019/20:3124 av Désirée Pethrus m.fl. (yrkande 5).

Nytt anslag

Arbetsintegrerande sociala företag: Kristdemokraternas förslag innebär ett nytt anslag och att 400 000 000 kronor anslås för 2020. Partiet menar att arbetsintegrerande sociala företag bör stödjas och byggas ut och att det behövs varaktiga lönestöd på området. Vidare anser partiet att det krävs en satsning på socialt handledarstöd så att de arbetsintegrerande sociala företagen får ett särskilt stöd för kostnader för att täcka lönen för verksamhetsledare och handledare. Förslagen om att tillföra medel till arbetsintegrerande sociala

företag och att införa socialt handledarstöd finns även i två särskilda yrkanden (yrkandena 14 och 15) och i kommittémotion 2019/20:2989 av Hans Eklind m.fl. (yrkande 18).

Utskottets ställningstagande

Läget på arbetsmarknaden

Utskottet konstaterar inledningsvis att den svenska arbetsmarknaden har utvecklats starkt under flera år. Sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet har stigit sedan 2011 och ligger i dag på historiskt sett höga nivåer, både bland kvinnor och män. Regeringen framhåller att utvecklingen under första halvåret 2019 var mer dämpad, med något minskande siffror för sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet. Utskottet vill i det sammanhanget framhålla att de reviderade siffror för Arbetsmarknadsundersökningarna (AKU) som Statistiska centralbyrån (SCB) presenterade den 14 november 2019 inte återspeglar den bilden. Enligt säsongrensade och utjämnade data har sysselsättningsgraden snarare legat på en jämn nivå under perioden medan arbetskraftsdeltagandet ökat något.

När det gäller arbetslöshetssiffrorna konstaterar utskottet att arbetslösheten har minskat tydligt de senaste åren, men att nedgången stannade av under början av 2018. Den bilden stämmer också överens med SCB:s reviderade data. Enligt de nya siffrorna har arbetslösheten visat en svag men konstant ökning sedan juli 2018. Årsmedeltalet för arbetslösheten visar att skillnaden i arbetslöshet mellan kvinnor och män jämnades ut något under 2018. I fråga om antalet långtidsarbetslösa (27 veckor eller mer) framhåller regeringen att siffrorna planade ut under 2018, efter en tydlig minskning sedan finanskrisen. Även som andel av arbetskraften har långtidsarbetslösheten enligt regeringen minskat, även om den fortfarande är på en något högre nivå än före finanskrisen. Långtidsarbetslösheten är låg även ur ett internationellt perspektiv.

Utskottet kan således konstatera att sysselsättningsgraden är historiskt sett hög och att arbetslösheten minskat över tid. Trots den i många delar positiva utvecklingen delar utskottet regeringens bild av att det fortsatt finns stora problem på arbetsmarknaden. Som exempel är skillnaden i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda alltjämt för stor, särskilt när det gäller kvinnor. Vidare ligger arbetslösheten på för höga nivåer, särskilt bland dem som inte har gått ut gymnasieskolan och bland personer födda utanför Europa. Samtidigt som arbetslösheten är hög inom vissa grupper där många saknar den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar är bristen på arbetskraft stor i flera sektorer. Utskottet välkomnar att regeringen på allvar lyfter fram problemen på arbetsmarknaden. Det är viktigt att arbetsmarknadspolitiken riktas in på att försöka möta problemen.

När det gäller situationen för vissa grupper med en svagare ställning på arbetsmarknaden konstaterar utskottet att det av regeringens resultatredovisning framgår att ca 392 200 utomeuropeiskt födda personer var inskrivna vid Arbetsförmedlingen någon gång under 2018. Det motsvarar mer än

40 procent av det totala antalet inskrivna personer och innebär en ökning från året innan. Nästan hälften av de utomeuropeiskt födda som var inskrivna 2018 saknade gymnasial utbildning. För andra grupper med en svagare ställning på arbetsmarknaden (personer utan gymnasial utbildning, äldre än 55 år, unga 16–24 år och långtidsarbetslösa) minskade antalet inskrivna för var och en av grupperna. När det gäller övergångar till arbete och studier för de inskrivna vid Arbetsförmedlingen minskade den totala andelen något 2018 jämfört med föregående år, vilket delvis kan förklaras av en markant minskning bland unga. Andelen övergångar till arbete ökade dock något i flera grupper med en svagare ställning på arbetsmarknaden. Genomgående var det en större andel män än kvinnor som övergick till arbete. Särskilt framträdande var detta hos utomeuropeiskt födda. En särskilt framträdande utmaning på arbetsmarknaden består således i att få utomeuropeiskt födda kvinnor i arbete.

Vidare noterar utskottet att mönstret att fler män än kvinnor övergick till arbete efter olika typer av insatser återspeglas även av resultatet för de personer som tagit del av etableringsinsatser. Andelen som arbetade eller studerade 90 dagar efter avslutade etableringsinsatser ökade 2018 till 45 procent, en ökning med 11 procentenheter jämfört med 2017. Ökningen bland män var 14 procentenheter medan den var 7 procentenheter bland kvinnor. Andelen män (50 procent) som gick till arbete var också mer än dubbelt så stor som andelen kvinnor (23 procent).

När det gäller etablering av nyanlända på den svenska arbetsmarknaden konstaterar utskottet att de flesta som invandrar till Sverige är i arbetsför ålder och att andelen äldre är klart lägre än för befolkningen i övrigt. Utskottet konstaterar också att arbetskraftsdeltagandet bland utrikes födda har ökat under senare tid, och då i synnerhet bland kvinnor. Det är en välkommen utveckling. Samtidigt står Sverige inför en situation med en demografisk utveckling som under de kommande decennierna riskerar att leda till problem med en åldrande befolkning och där varje person som arbetar måste försörja allt fler. En sådan utveckling innebär ökade svårigheter att finansiera den gemensamma välfärden. Utskottet anser att en framgångsrik etablering och integrering kan lägga grunden för att låta invandring av personer i arbetsför ålder bidra till att möta utmaningarna på den svenska arbetsmarknaden. Det finns dock mycket kvar att göra för att öka takten i nyanländas etablering och integrering på arbetsmarknaden, särskilt bland kvinnor.

Utskottet noterar vidare att sammansättningen bland de inskrivna arbetslösa gradvis har förändrats sedan finanskrisen 2008. Andelen arbetslösa som har en svagare ställning på arbetsmarknaden har ökat över tid. I regeringens resultatredovisning framhålls visserligen att antalet män med en svagare ställning minskat de senaste två åren till följd av en stark konjunktur och ett minskat antal deltagare i etableringsuppdraget. Trots det utgjorde dock kvinnor och män med en svagare ställning på arbetsmarknaden tre fjärdedelar av alla inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen våren 2019. Att matcha denna stora grupp arbetslösa till arbete är en stor utmaning framöver. Som regeringen poängterar finns det dock skäl att framhålla att samtidigt som det

finns en trend med allt fler arbetslösa med en svagare ställning är det viktigt att komma ihåg att gruppen i sig är heterogen. Bland dem med en svagare ställning på arbetsmarknaden finns det individer med både goda och sämre förutsättningar.

Utskottet har i flera sammanhang uppmärksammat betydelsen som övergripande strukturella förändringar väntas ha på arbetsmarknadspolitiken framöver. Med framväxten av ny teknik och digitala system har många arbetsuppgifter automatiserats och ännu fler står på tur. Vissa uppskattningar talar om att cirka hälften av de svenska jobben, såväl rutinarbeten som kvalificerade arbeten, mer eller mindre skulle kunna ersättas av digital teknik under de kommande 20 åren. Utskottet konstaterar att det inte bara är sättet att utföra arbete som har förändrats utan även i viss mån sättet att organisera arbete. När arbete organiseras genom s.k. digitala plattformar uppstår nya utmaningar kopplade till bl.a. arbetsrätt och arbetsmiljö och vem som har ansvar för vad. Utskottet kan konstatera att utvecklingen på området har inneburit och kommer att fortsätta att innebära utmaningar för arbetsmarknadspolitiken.

Utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden är nära förknippad med den ekonomiska utvecklingen i stort. Utskottet kan i det sammanhanget konstatera att konjunkturen i Sverige har stärkts de senaste åren och att tillväxten har varit hög. Under första halvåret 2019 mattades dock den inhemska efterfrågan av. Regeringen framhåller också i budgetpropositionen för 2020 att en svagare utveckling i omvärlden, minskade bostadsinvesteringar och en inbromsning i offentlig konsumtion väntas bidra till att tillväxten fortsätter vara dämpad även 2020. Utskottet konstaterar också att framåtblickande indikatorer, som t.ex. företagens anställningsplaner och uppgifter om brist på arbetskraft, enligt Konjunkturbarometern tydligt har minskat under den senaste tiden. Det talar för att utvecklingen på arbetsmarknaden kommer att vara dämpad den närmaste tiden. Utskottet anser vidare att det finns skäl att poängtera att ett litet och exportberoende land som Sverige i hög grad är beroende av den globala utvecklingen. Som regeringen framhåller finns det tydliga signaler om mer dämpade konjunktursikter i världsekonomin och förhöjd osäkerhet i form av bl.a. en upptrappad handelskonflikt mellan USA och Kina och följderna av Storbritanniens kommande utträde ur EU.

Utskottet kan sammanfattningsvis konstatera att den svenska arbetsmarknaden under en längre tid har visat på en god utveckling. Samtidigt konstaterar utskottet att det finns tydliga signaler på att utmaningarna framöver kommer att vara stora. Genom det breda politiska samarbete som nu leder Sverige är det möjligt att, med januariavtalet som grund, handlingskraftigt och långsiktigt ta sig an utmaningarna. Utskottet anser att övervägningarna om arbetsmarknadspolitiken i årets budgetproposition är ett gott exempel på hur politiken framöver på ett tydligt sätt kan riktas in på att möta utmaningarna. Utskottet kommer att fortsätta följa regeringens arbete på området noga.

Anslagen och bemyndigandena

Utskottet vill inledningsvis slå fast att arbete är den viktigaste förutsättningen för egen försörjning och etablering i samhället. När vi skapar möjligheter för hög sysselsättning på den svenska arbetsmarknaden lägger vi också grunden för att finansiera vår gemensamma välfärd. En väl fungerande välfärd är i sin tur en förutsättning för ett högt arbetskraftsdeltagande. Som framgått ovan är sysselsättningsgraden historiskt sett hög bland både kvinnor och män. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda är dock alltför stor, särskilt bland kvinnor. Vidare är arbetslösheten fortfarande alltför hög inom vissa grupper, och arbetssökande saknar ofta den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar.

Utskottet anser att det är nödvändigt att politiken utvecklas på bred front för att möta arbetsgivarnas behov av utbildad arbetskraft och underlätta anställning av dem som står långt från arbetsmarknaden. Det är centralt att drivkrafterna att arbeta är starka och att matchningen mellan arbetsgivare och arbetssökande fungerar väl. Arbetsmarknadspolitiken spelar givetvis en viktig roll men även andra områden behöver utvecklas. Mot den bakgrunden välkomnar utskottet regeringens breda anslag med satsningar inom flera politikområden. Till satsningar som ligger utanför det aktuella utgiftsområdet hör bl.a. ingångsavgifter för personer som ännu inte etablerat sig på arbetsmarknaden och personer som länge stått utanför arbetsmarknaden (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.8) och en fortsättning av studiestartsstödet för arbetslösa (se utg.omr. 15 avsnitt 3.8.7).

När det gäller satsningar inom utgiftsområde 14 vill utskottet inledningsvis lyfta fram att utöver de utgångspunkter som redogjorts för ovan präglas området av att förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken ändrats under 2019. Den budget som röstades igenom har inneburit krympt utrymme för aktiv arbetsmarknadspolitik och en svårare situation för personer med relativt svag ställning på arbetsmarknaden. Regeringen föreslår därför ett antal satsningar inom utgiftsområde 14 som är inriktade på att dämpa de tidigare aviserade resursneddragningarna och som har en tydlig inriktning på att skapa bättre förutsättningar på den svenska arbetsmarknaden.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är angeläget att bedriva en aktiv arbetsmarknadspolitik för att motverka att personer stängs ute från arbetsmarknaden och att personer som blir arbetslösa fastnar i långtidsarbetslöshet. En aktiv arbetsmarknadspolitik är också viktig för att hålla sysselsättningen uppe vid en ekonomisk avmattning. Utskottet välkomnar därför att regeringen prioriterar resurser till dem som befinner sig långt från arbetsmarknaden, såsom långtidsarbetslösa och vissa nyanlända. I det sammanhanget vill utskottet framhålla extratjänster och introduktionsjobb och den roll dessa insatser spelar för att långtidsarbetslösa och nyanlända ska kunna få jobb och anknytning till arbetsmarknaden. Utskottet välkomnar regeringens satsning på utökade medel till dessa insatser. Det är rimligt att dämpa den tydliga minskning av extratjänster som har skett sedan riksdagens budgetbeslut 2018. Utskottet delar också regeringens uppfattning att

insatserna ska riktas mot dem längst från arbetsmarknaden och ha samhällsekonomiskt rimliga volymer.

Utskottet anser vidare att det finns en uppenbar kompetensförsörjningsbrist på den svenska arbetsmarknaden. Som en del av att komma till rätta med problemet behöver fler arbetslösa förbättra sina kunskaper så att de kan få ett arbete. I likhet med regeringen noterar utskottet att omfattningen av arbetsmarknadsutbildningar har minskat under 2018 och 2019. Utskottet ställer sig bakom regeringens satsning på ökade resurser till arbetsmarknadsutbildningar. Det är en lämplig avvägning att låta fler ta del av en arbetsmarknadsutbildning och utveckla den kompetens som efterfrågas för att motverka bristen på arbetskraft. Samtidigt är det centralt att arbetsmarknadsutbildningen är effektiv och fyller en strategisk funktion på arbetsmarknaden och för kompetensförsörjningen. Utskottet delar därför regeringens uppfattning att det är viktigt med fortsatt förbättrade resultat avseende övergångar till arbete.

Ytterligare en satsning riktad mot långtidsarbetslösa och nyanlända är regeringens förslag att införa etableringsjobb, med längre lön och i enlighet med parternas förslag. Etableringsjobben ska också utvidgas till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag på ett sätt som gör att fördelarna i etableringsjobben inte går förlorade. Utskottet anser att fler långtidsarbetslösa och nyanlända behöver komma in på arbetsmarknaden, direkt eller via studier. Det är särskilt angeläget att arbetsmarknadsetableringen går snabbare för nyanlända kvinnor. Utskottet är övertygat om att reformen med etableringsjobb kan vara en viktig pusselbit för att förbättra vägarna in på den svenska arbetsmarknaden. Genom ett etableringsjobb kan en individ få möjlighet att skaffa sig kunskaper och erfarenheter som efterfrågas på arbetsmarknaden, samtidigt som arbetsgivarnas kompetensförsörjning underlättas.

Vidare noterar utskottet att regeringen avsätter medel för att införa ett integrationsår som en del i en svensk nystart för att nyanlända ska komma snabbare in på arbetsmarknaden. Enligt förslaget ska det ske i form av ett intensivår inom ramen för etableringsprogrammet. Intensivåret bör enligt regeringen bestå av en kedja av språkintensiva och yrkesnära insatser som ges parallellt eller efter varandra under en relativt kort sammanhängande period. Syftet är att deltagarna efter intensivåret ska vara matchningsbara mot arbetsmarknaden och komma i arbete inom ett år efter påbörjat intensivår. Utskottet ser positivt även på denna satsning som kan utgöra ytterligare en viktig pusselbit för att förbättra vägarna in på den svenska arbetsmarknaden för nyanlända.

Utskottet konstaterar att regeringen i budgetpropositionen för 2020 lägger fram en rad satsningar inom arbetsmarknadspolitiken för att nå grupper som står långt från arbetsmarknaden. Mot regeringens breda och målinriktade satsningar står ett antal förslag i de alternativa anslagsförslagen med stora skillnader sinsemellan. Utskottet noterar att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna samtliga vill kraftigt dra ned på resurserna för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Sverigedemokraterna går längst genom att förespråka en linje där anslaget halveras 2020 för att därefter

helt upphöra. Utskottet anser att vi lever i en tid då det är självklart att arbetsmarknadspolitiken bör utformas med inriktning på att göra vad den kan för att få människor i arbete och lämna liv i utsatthet. Det är därför förvånande att anslagsförslagen från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har så få konkreta förslag med den inriktningen. Utskottet delar inte den pessimistiska syn på arbetsmarknadspolitik som präglar dessa anslagsförslag. Det finns skäl att framhålla att forskning pekar på att subventionerade anställningar, rätt utformade, är ett effektivt verktyg för att få arbetslösa i arbete. Utskottet noterar också att antalet personer som har fått arbete genom subventionerade anställningar har ökat. Samtidigt vill utskottet påpeka vikten av att subventionerade anställningar på sikt leder till osubventionerade arbeten i så stor utsträckning som möjligt.

Utskottet anser vidare att Vänsterpartiet gör fel avvägningar genom att avvisa bl.a. förslaget om etableringsjobb. Utskottet är övertygat om att regeringens breda angreppssätt med konkreta och välriktade förslag är mest lämpat för att nå dem som står långt från arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingen har under en lång tid spelat en central roll för att genomföra arbetsmarknadspolitiken. Utskottet kan dock konstatera att genomförandet under flera år har brustit i effektivitet. I linje med vad som överenskommits i januariavtalet ska Arbetsförmedlingen därför reformeras för att förbättra effektiviteten i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Staten ska genom Arbetsförmedlingen fortsätta att ha myndighetsansvaret för arbetsmarknadspolitiken, men ett nytt system ska utvecklas där fristående aktörer matchar och rustar arbetssökande för de lediga jobben. Arbetet med att lägga grunden för reformeringen av Arbetsförmedlingen har påbörjats, och den 1 november 2019 lämnade myndigheten i enlighet med ett regeringsuppdrag rapporten Vissa förutsättningar inför reformeringen av Arbetsförmedlingen (dnr. Af-2019/0021 5123). Rapporten innehåller bl.a. analyser av vissa grundläggande förutsättningar för reformeringen. Utskottet noterar att regeringen nyligen också tillsatt en utredning om kommunernas roll i den statliga arbetsmarknadspolitiken (dir. 2019:86). Uppdraget ska redovisas senast den 29 maj 2020.

Utskottet vill vara tydligt med att det är avgörande att omställningen av Arbetsförmedlingen sker under ordnade former. De personalneddragningar som har genomförts och kommer att genomföras under 2020 bottnar i den budget som riksdagen beslutat om för 2019. Utskottet välkomnar att regeringen vill öka förvaltningsresurserna 2021 och 2022 för att ge myndigheten möjlighet att upprätthålla takten i reformeringen, prioritera långsiktighet och i nuläget undvika ytterligare neddragningar. Utskottet gör vidare samma avvägning som regeringen att det upphandlade tjänsteutbudet behöver utvecklas för att man ska kunna ta steg för att successivt och ordnat genomföra reformeringen av Arbetsförmedlingen. Det är således välkommet att resurser tillförs 2020 för att öka antalet deltagare i upphandlade matchningstjänster som svarar mot inriktningen i reformeringen av myndigheten. Det är klokt att pröva upphandlade matchningstjänster och dra

lärdomar under 2020 för att väl förbereda det reformerade system som ska sätts framöver. Inte minst är det viktigt att det skapas förutsättningar för fristående aktörer att förbereda sig inför reformeringen och successivt öka kapaciteten.

Vidare noterar utskottet det nya besked som regeringen lämnade den 9 december 2019 om inriktningen för det fortsatta arbetet med att reformera Arbetsförmedlingen. Tidsplanen för reformeringen förtydligas och justeras. Reformen skjuts fram ett år, vilket ger mer tid för att kvalitetssäkra reformen. Vissa regelförändringar kan behöva finnas på plats 2021, men det huvudsakliga regelverket ska beslutas under mandatperioden för ikraftträdande under slutet av 2022. Regeringen understryker också att reformeringen av Arbetsförmedlingen inte ska vila på lagen om valfrihetssystem. Det är den eller de upphandlingsformer som är mest ändamålsenlig för respektive tjänst som ska användas. Regeringen framhåller att en gedigen kontrollfunktion för reformen ska finnas på plats i god tid innan implementeringen. Det ska finnas en mångfald av aktörer men det ska inte vara fler aktörer än att det går att säkerställa kontroll av kvalitet och resultat. Utskottet välkomnar dessa nya besked.

Utskottet kan konstatera att det finns stora skillnader i de alternativa anslagsförslagen både när det gäller hur Arbetsförmedlingen ska organiseras och vilka medel myndigheten ska tilldelas. Utskottet anser att den väg framåt som regeringen stakat ut för att reformera myndigheten och förslagen om vissa tillskott 2020 och ökade förvaltningsresurser 2021 och 2022 är rätt väg att gå.

Vidare anser utskottet i likhet med regeringen att en väl fungerande samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna bidrar till att fler personer kan få en anställning eller påbörja en utbildning som stärker deras ställning på arbetsmarknaden. En väg som under en tid har visat sig fungera väl för att bidra till att utveckla lokal samverkan är att låta Delegationen för unga och nyanlända (Dua) fördela främjandemedel. En strukturerad samverkan, bl.a. genom lokala jobbspår, är viktig för många arbetslösa som behöver insatser från både Arbetsförmedlingen och kommunen. Utskottet välkomnar att Dua tilldelas medel för statsbidrag till kommunerna så att samverkan kan fortsätta att utvecklas.

För att underlätta omställning på arbetsmarknaden föreslår regeringen också att det införs en möjlighet för anställda att utveckla sin kompetens eller utveckla ny kompetens i syfte att stärka sin fortsatta anställningsbarhet, s.k. utvecklingstid. Under denna utvecklingstid kan man såväl utbilda sig som starta en näringsverksamhet. Enligt regeringen bör utbildning vara fokus under utvecklingstiden, och den ska bl.a. ge möjlighet och incitament för individer att utbilda sig till yrken inom branscher där det råder brist på arbetskraft. Utskottet välkomnar denna satsning.

Utskottet delar regeringens uppfattning att arbetslöshetsförsäkringen har en central roll i arbetsmarknadspolitiken. Det är välkommet att försäkringens utformning nu ses över med inriktning mot en ny effektivare arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster (dir. 2018:8). Det är också

välkommet att utredningen i enlighet med vad som slås fast i januariavtalet fått i uppdrag att analysera hur arbetslöshetsersättningen kan trappas ned tydligt i takt med arbetslöshetens längd i linje med en flexicuritymodell (dir. 2019:34). Utskottet ser positivt på att regeringen på detta sätt tar ett helhetsgrepp om den framtida utformningen av arbetslöshetsförsäkringen med målet att få till stånd ett system som är inriktat på omställning och trygghet för så många som möjligt. Mot regeringens helhetsgrepp står ett antal spretiga förslag i de alternativa anslagsförslagen. Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna förespråkar bl.a. i olika form en mer frikostig arbetslöshetsersättning medan Moderaterna och Kristdemokraterna bl.a. vill strama åt ersättningsnivåerna.

Utskottet anser att goda arbetsvillkor och en bra arbetsmiljö är avgörande för en väl fungerande arbetsmarknad. Ingen som arbetar i Sverige ska ha ett arbete där man blir utnyttjad eller utsliten. Ingen ska heller riskera att dö eller skadas allvarligt i sitt arbete. Som regeringen framhåller medför det moderna arbetslivet nya utmaningar samtidigt som mer traditionella arbetsmiljöproblem kvarstår. Det är viktigt att arbetslivspolitikerna utformas så att såväl de som arbetar inom nya branscher och under nya former som de som är yrkesverksamma inom traditionella yrken garanteras goda arbetsvillkor och en bra arbetsmiljö. Mot den bakgrunden välkomnar utskottet att vi har en regering som är tydlig med att prioritera arbetslivspolitikerna i allmänhet och arbetsmiljöpolitiken i synnerhet.

Utskottet delar regeringens uppfattning att tillsyn av arbetsmiljön är avgörande för att upprätthålla skyddet för arbetstagarna och för att rättvisa konkurrensförhållanden ska kunna råda på arbetsmarknaden. Arbetet för att hindra att vissa företag på olika sätt bryter mot arbetsmiljöreglerna och andra regelverk för att uppnå konkurrensfördelar är centralt. Utgångspunkten måste vara att en bristfällig arbetsmiljö aldrig ska få vara ett konkurrensmedel, vare sig nationellt eller inom EU. Utskottet välkomnar därför att regeringen fortsätter att stärka denna del av arbetsmiljöarbetet och att ytterligare resurser satsas på inspektioner som ska förebygga fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet.

Mot regeringens väl avvägda prioriteringar finns ett antal vitt skilda förslag på arbetslivsområdet i de alternativa anslagsförslagen. Som exempel vill Moderaterna minska anslaget till både Arbetsmiljöverket och Myndigheten för arbetsmiljökunskap, för att i det senare fallet helt lägga ned myndigheten vid utgången av 2020. Kristdemokraterna verkar däremot även i år göra samma bedömning som utskottet i fråga om betydelsen av att prioritera arbetsmiljön och ansluta sig till regeringens prioriteringar. Utskottet anser att regeringens förslag på arbetslivsområdet sammantaget utgör det mest balanserade. Det förvånar utskottet att Moderaterna inte prioriterar arbetsmiljön på samma sätt som regeringspartierna och övriga partier. Såväl tillsyn av arbetsmiljön som en förbättrad kunskap om vilka arbetsmiljöinsatser som fungerar kan bidra till att skapa ett mer hållbart arbetsliv. Utskottet anser således att det finns starka

skäl för att stå bakom den anslagsfördelning som regeringen föreslår inom arbetslivspolitik.

Sammanfattande ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslagsfördelning inom utgiftsområde 14 för 2020, liksom förslaget om bemyndiganden för regeringen att under 2020 ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden. Utskottets förslag till anslag och bemyndiganden överensstämmer med regeringens förslag som finns sammanställda i bilaga 2 respektive 3.

Ändring i lagen om vissa försvarsmaktsanställningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i lagen om vissa försvarsmaktsanställningar.

Propositionen

I propositionen Anställningsskyddet förlängs tills arbetstagaren fyllt 69 år (prop. 2018/19:91) föreslog regeringen bl.a. att en bestämmelse ska flyttas från 33 § andra stycket lagen (1982:80) om anställningsskydd till en ny paragraf i samma lag, 4 a §. Bestämmelsen reglerar hur en arbetsgivare kan få en arbetstagares anställning att upphöra i samband med att arbetstagaren får rätt till hel sjukersättning. Det föreslogs också att nuvarande 5 b §, där det framgår att 5 a § om övergång till tillsvidareanställning inte tillämpas för arbetstagare över en viss ålder, ska betecknas 33 d §. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (rskr. 2018/19:276), och ändringarna träder i kraft den 1 januari 2020. Regeringen noterar att det i propositionen inte föreslogs någon följdändring i 4 § lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar. Regeringen föreslår därför i budgetpropositionen för 2020 en ändring av rättelsekaraktär i den aktuella bestämmelsen (prop. 2019/20:1 utg.omr. 14 förslagspunkt 1). Enligt regeringen är förslaget författnings-tekniskt och även i övrigt sådant att Lagrådets granskning skulle sakna betydelse. Därför har regeringen inte begärt in något yttrande från Lagrådet.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion som går emot regeringens förslag. Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anges i propositionen bör anta regeringens lagförslag.

Reservation

Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (SD)

av Magnus Persson (SD), Ebba Hermansson (SD) och Alexander Christiansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

a) Anslagen för 2020

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 14 enligt reservanternas förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:386 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 6,

2019/20:811 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 6, 9 och 10,

2019/20:824 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 6 och

2019/20:2651 av Magnus Persson m.fl. (SD),

bifaller delvis proposition 2019/20:1 utgiftsområde 14 punkt 2 och avslår motionerna

2019/20:2424 av Jan Ericson (M),

2019/20:2690 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V),

2019/20:2989 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 18,

2019/20:3124 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 5,

2019/20:3190 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 3,

2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 1, 8–10, 12–15, 24, 28, 29 och 31,

2019/20:3298 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 1–4 och

2019/20:3300 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

=utskottet

Ställningstagande

Sverigedemokraterna har i sin partimotion om budgeten för 2020 (2019/20:2682) lagt fram förslag om utgiftsram för statsbudgetens utgiftsområden och pekat ut de fokusområden som har varit avgörande för partiets prioriteringar i budgeten, bl.a. satsningar på småföretagande och ett stärkt rättsväsen. För utgiftsområde 14 innebär Sverigedemokraternas förslag en betydligt snävare ram än vad som föreslås av utskottet. Riksdagen beslutade den 27 november 2019 att ställa sig bakom regeringens förslag om utgiftsramar (bet. 2019/20:FiU1, rskr. 2019/20:59). Vårt samlade förslag framgår av reservation 2 i det nämnda betänkandet. Ett beslut enligt

Sverigedemokraternas förslag skulle innebära bättre hushållning med statens resurser än vad som kommer att bli följden av utskottets förslag.

Vi kan konstatera att det inte finns något hinder mot att vi nu, under det andra steget i beslutsprocessen, ställer oss bakom Sverigedemokraternas förslag om anslagen inom utgiftsområde 14 som omfattar arbetsmarknad och arbetsliv. När det gäller situationen på arbetsmarknaden konstaterar vi att Sverige i dag har en tudelad arbetsmarknad där utrikes födda har en alarmerande hög arbetslöshet jämfört med inrikes födda. Situationen påverkar våra kommuner på ett ohållbart sätt. Detta har Sverigedemokraterna påtalat under lång tid, och under de kommande åren vill vi därför fokusera på en ökad sysselsättning på ett sätt som präglas av långsiktighet. Vår arbetsmarknadspolitik vilar på pragmatisk grund och följer inga dogmer i form av klassisk höger- eller vänsterpolitik. Den svenska modellen har visat sig framgångsrik i att reglera villkoren mellan arbetstagare och större företag, men vi vill se en större flexibilitet och bättre villkor för små och medelstora företag och som förenas med en trygg arbetsmiljö.

Vi anser att en väl fungerande arbetsmarknadspolitik bör innehålla få men effektiva insatser som syftar till att arbetssökande får reguljära anställningar. Kvalitet och processäkring bör vara ledorden för vårt välstånd, och därför måste vi sluta att använda kortsiktiga, ineffektiva och kostsamma lösningar som baseras på ideologiska övertygelser. Arbetsmarknadspolitikerna måste därför reformeras på så vis att mindre pengar går till arbetsmarknadsåtgärder medan företagen ska ges bättre villkor, i synnerhet småföretagen.

Att matchningen mellan utbildning, arbetssökande och arbetslivet fungerar är avgörande för att tillgodose de behov som finns på arbetsmarknaden. I vårt budgetförslag föreslår vi satsningar som kan stärka matchningen på arbetsmarknaden. Sverigedemokraterna har under en lång tid efterfrågat en reformering av Arbetsförmedlingen och dess roll på arbetsmarknaden, och vi ser positivt på att någon form av reformering nu har satt igång. Vi anser att Arbetsförmedlingen ska avvecklas i dess nuvarande form och att matchningen på arbetsmarknaden öppnas upp för privata aktörer. En sådan förändring måste dock ske under sträng kontroll och kontinuerlig utvärdering. Det är också centralt att i det sammanhanget värna landsbygden och t.ex. påbörja avvecklingen av kontor i storstäder där det finns bättre förutsättningar för att upprätthålla kvalitet och tillgänglighet. Därför anser vi att det finns utrymme för att göra besparingar inom anslaget 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader.

Vi har naturligtvis noterat det nya besked som regeringen har lämnat om inriktningen för det fortsatta arbetet med att reformera Arbetsförmedlingen och välkomnar att regeringen har lyssnat på den kritik som bl.a. Sverigedemokraterna har framfört.

Vidare anser vi att det finns goda skäl att flytta resurser från många av de kostsamma och ineffektiva program och insatser som Arbetsförmedlingen administrerar. Utfallet i form av reguljära anställningar är alldeles för lågt, och därför vill vi att anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program

och insatser halveras 2020 och att det därefter avvecklas helt. Vi anser att inriktningen måste vara att de subventionerade anställningarna på sikt ska avvecklas och ersättas av utbildningsinsatser som syftar till att rusta individen så att denne på egen hand kan få en reguljär anställning. Mot den bakgrunden avvisar vi nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar. Det innebär att stora besparingar kan göras inom anslaget 1:12 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar. Anslaget bör halveras 2020 för att därefter avvecklas helt. Samtidigt bör anslagen till kommunerna höjas för att öka incitamenten för matchning mot riktiga jobb.

När det gäller anslaget 1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare anser vi att det finns skäl att dra in anslaget i sin helhet. Enligt vårt budgetförslag får kommunerna kompensation för detta inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner i form av en avsevärt större ökning av det kommunala utjämningsbidraget.

Vidare föreslår vi att anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ökas jämfört med regeringens förslag. De extra resurserna ska användas för att återställa Samhalls budget till föregående års nivå. Vi anser att det är viktigt att alla ska kunna delta på arbetsmarknaden utifrån sin funktionsförmåga.

Sverigedemokraterna har under flera år framfört behovet av att utreda möjligheten att införa en form av lärlingsanställningar. Internationellt finns flera olika varianter av framgångsrika former för lärlingar. Vi anser att det nu är dags att på allvar se över om det är möjligt att skapa en svensk modell av lärlingsanställningar, efter de förutsättningar som finns på den svenska arbetsmarknaden. Arbetet bör ske tillsammans med arbetsmarknadens parter. Utgångspunkten för oss är att de som deltar i denna utbildningsinsats ska kunna kombinera gymnasiestudier med att lära sig ett yrke hos en arbetsgivare. Insatsen ska kunna sättas in efter behov och inte begränsas till någon specifik kategori av arbetssökande. För denna satsning bör ett nytt anslag sättas upp inom utgiftsområde 14. Anslaget ska således ligga till grund för att utreda om det är möjligt att inrätta lärlingsanställningar som kombinerar studier och arbete och för att förverkliga dem.

I vårt budgetförslag prioriterar vi vidare vikten av en stärkt arbetslöshetsförsäkring. För att öka den ekonomiska tryggheten för den anställde anser vi att ersättningsnivåerna för de första hundra dagarna i arbetslöshet bör höjas. På den moderna arbetsmarknaden stannar arbetstagare inte lika länge på en arbetsplats som tidigare med följderna att vi i dag har en rörligare arbetsmarknad där behovet av ekonomisk trygghet vid omställning är tydligt. Vi anser också att arbetslöshetsförsäkringen bör övergå till att bli helt statligt finansierad och administrativt övertas av Försäkringskassan. Kraven för att få ersättning ska kvarstå i sin nuvarande form men kravet på medlemskap i arbetslöshetskassa ska avvecklas. Våra förslag om att höja ersättningsnivån och förstatliga arbetslöshetsförsäkringen innebär att vi vill se en högre nivå än regeringen för anslaget 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.

När det gäller arbetsmiljöpolitiken fortsätter Sverigedemokraterna att prioritera resurser till området. Vi vill särskilt betona den viktiga roll som Arbetsmiljöverket har för att kontrollera arbetsmiljön på våra arbetsplatser. I vårt förslag avsätter vi klart mer medel inom anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket än vad regeringen gör. Vi vill se fler arbetsplatsinspektioner för att kunna motverka utvecklingen med ett ökat antal dödsolyckor på svenska arbetsplatser. Det är vår uppfattning att Arbetsmiljöverket behöver ytterligare resurser för att kunna upprätthålla och utveckla sitt viktiga inspektionsarbete. Att vi prioriterar arbetsmiljöområdet mer än regeringen framgår även av att vi vill se en högre nivå än regeringen för anslaget 2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Vi är övertygade om att myndigheten spelar en viktig roll i att sammanställa och sprida aktuell forskning inom arbetsmiljöområdet. En höjning av anslaget bör göra det möjligt för arbetsmiljöarbetet på den svenska arbetsmarknaden att utvecklas och förbättras.

Slutligen ser vi behov av en ökning inom anslaget 2:6 Regionala skyddsombud. De regionala skyddsombuden utses och anställs av arbetstagarorganisationerna. Finansieringen sker dock till stor del av skattemedel som betalas ut av Arbetsmiljöverket. Vi vill i stället se oberoende arbetsmiljörådgivare som är underställda Arbetsmiljöverket, helt fristående från arbetstagarorganisationerna. Ökningen av anslaget ska därför användas till att flytta skyddsombudsverksamheten i sin helhet till Arbetsmiljöverket.

Vårt anslagsförslag för utgiftsområde 14 finns sammanställt i bilaga 4.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (M)

Mats Green (M), Saila Quicklund (M) och Josefin Malmqvist (M) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar avstår vi från att delta i beslutet och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 14. Moderaternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat.

I partimotionen Återupprätta samhällskontraktet – en budget för Sverige (mot. 2019/20:3060) presenteras Moderaternas budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 14. När samhällskontraktet hotas av utbredd otrygghet och bristande välfärd. När Sverige tillryggalagt den starka konjunkturen och ändå på många sätt står sämre rustat än när vi gick in i den. När svenska folket inte upplever att de får valuta för sina skattepengar. Då krävs kloka prioriteringar. I Moderaternas budgetmotion prioriteras därför det som är viktigast för Sverige. Det handlar om att återupprätta samhällskontraktet genom betydande ökning av de generella statsbidragen till välfärden och den största trygghetssatsningen i modern tid, samtidigt som försvaret stärks. Det handlar inte minst också om hur Sverige ska få fler jobb och högre tillväxt. Det behöver löna sig bättre att jobba. I Moderaternas budgetmotion tas ett stort grepp kring bidragen, och skatten på arbete sänks i alla inkomstgrupper. Moderaternas reformer skulle ta tag i Sveriges största problem. Motionen behandlas i betänkande 2019/20:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 1 i det betänkandet.

Moderaternas förslag till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 14 läggs fram i kommittémotion 2019/20:3298. Övergripande för vårt förslag är en tydlig inriktning på att ändra den dyra och ineffektiva arbetsmarknadspolitik som regeringen bedriver. Vi har i dag en arbetsmarknad där många lever på bidrag i utanförskap samtidigt som många arbetsgivare har svårt att rekrytera eftersom de inte hittar rätt kompetens. Arbetsmarknadspolitikerna måste anpassas och effektiviseras för att hantera denna utmaning. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att de ekonomiska incitamenten att gå från bidrag till arbete fungerar tillfredsställande. Moderaternas anslagsförslag är ett betydligt bättre alternativ än regeringens förslag i fråga om att rikta in arbetsmarknadspolitikerna på rätt spår.

Arbetsförmedlingen har under lång tid uppvisat dåliga resultat, samtidigt som anslagen ökat kraftigt. I Moderaternas och Kristdemokraternas budget 2019 togs ett första steg mot en effektivisering och förvaltningsanslaget minskades till en nivå som motsvarar den som gällde 2015. Vi anser att denna

linje bör ligga fast. Det är inte mer pengar och nya uppdrag till Arbetsförmedlingen som krävs nu. Arbetsförmedlingens verksamhet behöver reformeras och effektiviseras.

I betänkande 2019/20:AU4 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen behandlas bl.a. ett yrkande från Moderaterna om att reformera Arbetsförmedlingen. Vi anser att det finns skäl att även här ta upp en del av det som lyfts fram i reservation 7 i det nämnda betänkandet. I reservationen framhåller Moderaterna bl.a. att vi under en lång tid har föreslagit att Arbetsförmedlingen ska reformeras i grunden. Vi påpekar också vilken struktur ett framtida mer renodlat system bör ha. Vidare framhåller vi att vi välkomnar regeringens nya inriktning för reformarbetet som innebär att reformen skjuts fram och att regeringen backar från att utforma ett system som helt bygger på lagen om valfrihetssystem. Moderaternas förslag är dock inte helt tillgodosett med den nya inriktningen. Det är bl.a. viktigt att förbereda ett system där ett mindre antal etablerade aktörer upphandlas så att kvalitet och kontroll kan säkerställas. I reservationen konstateras också att Arbetsförmedlingen inte har förbrukat alla medel under 2019; enligt regeringens beräkningar har ca 900 miljoner kronor inte använts.

Vidare anser vi att arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring behöver värnas. Därför bör antalet ersättningsdagar begränsas till ett år och taket för ersättningsnivån samt ersättningens avtrappning utformas för att tydligt uppmuntra till att söka och skaffa jobb. Andra åtgärder som vi bedömer som lämpliga är att återinföra den tidigare karensdagen och att avskaffa deltidsbegränsningen och rätten till arbetslöshetsersättning i nystartsjobben. Med Moderaternas förslag på detta område kan stora besparingar göras. De offentliga finanserna skulle även stärkas av vårt förslag om att låta aktivitetsstödet upphöra vid arbetslöshet längre än tre år. Det är en rimlig avvägning att fler arbetslösa än i dag ska få möta en avtrappning av stödet. Ersättningen vid arbetslöshet påverkar de arbetslösas drivkrafter till att söka arbete.

En viktig del i en effektiv arbetsmarknadspolitik är att rätt individ får ta del av rätt insats. Detta fungerar inte på ett tillfredsställande sätt i dag. Moderaterna anser att regeringen i flera delar föreslår missriktade satsningar inom arbetsmarknadspolitiken. Till dessa hör resurser till extratjänster, att återinföra studiestartsstödet, att införa utvecklingstid och ökade medel för upphandlade matchningstjänster. Vi avvisar samtliga dessa förslag. Som en följd av Moderaternas mer målinriktade politik är det möjligt att även i dessa avseenden stärka statsfinanserna.

Svensk invandringspolitik måste vara mycket stram i många år framåt. Moderaterna har en samlad politik som skulle innebära färre asylsökande, färre anhörigärenden och i förlängningen färre anhöriga som kommer till Sverige. Med denna politik som grund kan stora besparingar göras inom utgiftsområde 14.

Vidare vill vi se att pris- och löneomräkningen för Arbetsmiljöverket reduceras med 50 procent. Reduceringen görs för att finansiera andra

prioriterade reformer. En åtgärd på arbetsmiljöområdet som stärker de offentliga finanserna är vårt förslag att lägga ned Myndigheten för arbetsmiljökunskap.

2. Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (V)

Ali Esbati (V) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2019 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 77 164 287 000 kronor 2020 (bet. 2019/20:FiU1, rskr. 2019/20:59). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivå kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 14.

Vänsterpartiet tar i sin partimotion En plan för jämlikhet och grön omställning (mot. 2019/20:2915) ett helhetsgrepp om de växande klyftorna. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 14. Under de senaste decennierna har ojämlikheten i samhället ökat. Samtidigt har skattesystemets omfördelning kraftigt försämrats. Den relativa fattigdomen har fördubblats på mindre än tio år. Samtidigt har den ekonomiska eliten fått det allt bättre i Sverige. Vänsterpartiet vill att Sverige åter ska bli världens mest jämlika land. Vänsterpartiet vet att ekonomisk jämlikhet är bra för ett lands utveckling. I jämlika samhällen är hälsan bättre, tryggheten större och den ekonomiska tillväxten högre. Vänsterpartiet vill ha ett samhälle för alla, inte bara för några få. Det kräver en politik som ger alla, oavsett bakgrund, samma möjligheter och samma rätt till god utbildning, arbete och bostad. Vänsterpartiet vill föra en politik för inkludering – en politik som motverkar segregation och underlättar etablering i samhället. En politik som lägger grunden för ett mer jämlikt samhälle. Vänsterpartiets plan för ett jämlikt samhälle och en grön omställning sätter de ekonomiskt mest utsatta och miljön och klimatet i fokus. Förslagen finansieras framför allt genom höjda kapitalskatter och genom att höja skatten för höginkomsttagare. Motionen behandlas i betänkande 2019/20:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 3 i det betänkandet.

Vänsterpartiets förslag till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 14 läggs fram i partimotion 2019/20:2690. Förslaget innebär överlag en mer ambitiös inriktning på arbetsmarknads- och arbetslivspolitiken än den som regeringen förespråkar. Vänsterpartiet utgår i sina förslag, till skillnad från regeringen, på ett tydligt sätt från målsättningen att skapa ett hållbart arbetsliv med plats för fler.

Vänsterpartiet förespråkar en aktiv statlig arbetsmarknadspolitik med tonvikt på god matchning, kunskapshöjande insatser och funktionella stöd som är riktade till de individer som bäst behöver dem. Insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad där människors kompetens och vilja att arbeta

tas till vara. En sammanhållen statlig arbetsförmedling med nationell överblick är en förutsättning för att kunna föra en aktiv arbetsmarknadspolitik. Arbetsförmedlingen ska finnas i hela landet för att garantera att alla medborgare ges ett likvärdigt stöd oavsett var man bor. Arbetsförmedlingen genomgår nu mycket stora förändringar. Kraftiga nedskärningar i form av uppsägningar och nedläggningar av lokala kontor är ett resultat av den budget som högerpartierna drev igenom i december 2018. Utöver detta har regeringen, Liberalerna och Centerpartiet kommit överens om att privatisera stora delar av Arbetsförmedlingens verksamhet. Vänsterpartiet avvisar dessa försämringar. Arbetsförmedlingen bör i stället reformeras i en helt annan riktning på basis av en seriös och genomtänkt diskussion om den samlade arbetsmarknadspolitik. Med dagens kaotiska situation som utgångspunkt bör anslagen till myndigheten höjas och Arbetsförmedlingen behållas i offentlig regi.

Jag har naturligtvis noterat det nya besked som regeringen har lämnat om inriktningen för det fortsatta arbetet med att reformera Arbetsförmedlingen. Jag välkomnar den nya inriktningen och kan konstatera att regeringen har lyssnat på Vänsterpartiets krav. Jag kommer även fortsättningsvis att noga följa processen kring Arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknadsutbildning är ett av de viktigaste verktygen i en aktiv arbetsmarknadspolitik. Det leder i hög utsträckning till arbete och ger långsiktigt positiva effekter på deltagarnas arbetsinkomster. Trots detta har antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning minskat de senaste åren. Vänsterpartiet vill de närmaste åren fördubbla antalet platser så att fler arbetslösa ges möjlighet att delta i väl fungerande arbetsmarknadsutbildningar. Framöver bör särskild vikt läggas på att erbjuda utbildningar till kvinnor som fortfarande är underrepresenterade i arbetsmarknadsutbildningarna.

Vänsterpartiet avvisar regeringens föreslagna modell för etableringsjobb. Förslagen om upphandlade matchningstjänster och utvecklingstid är inte heller något som Vänsterpartiet kan stå bakom. Som en följd av detta kan besparingar göras inom flera anslag. Resurserna kan i stället användas till mer effektiva och individanpassade arbetsmarknadsåtgärder som är utformade efter den enskildes behov.

Dagens utformning av arbetslöshetsförsäkringen innebär att för få arbetslösa täcks och att endast låga lönenivåer är försäkrade. Under förra mandatperioden genomförde Vänsterpartiet och regeringen vissa förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen. Förändringarna var viktiga och nödvändiga. Nu är det dags för nästa steg. Vänsterpartiet vill se flera förändringar men som ett första steg bör den högsta dagpenningen i den inkomstrelaterade arbetsförsäkringen höjas till 1 400 kronor och gälla för hela ersättningsperioden. Vidare ska grundbeloppet höjas till 450 kronor. Vänsterpartiet skjuter därför till betydligt mer resurser än regeringen på detta område. Med Vänsterpartiets förslag skapas större trygghet för fler, och legitimiteten för försäkringen ökar.

Alla människor har rätt att arbeta i en trygg och säker arbetsmiljö som ger yrkesmässig och personlig utveckling – en arbetsmiljö som gör det möjligt att avsluta sitt yrkesliv med bibehållen fysisk och psykisk hälsa. I dag finns det stora brister i arbetsmiljön på svensk arbetsmarknad, vilket leder till skador, sjukdomar och dödsfall. För att motverka detta krävs satsningar för en bättre arbetsmiljö. Vänsterpartiet vill därför genomföra en bred arbetsmiljösatsning med fokus på bl.a. Arbetsmiljöverkets arbete och skyddsombudsverksamheten. Som en del av satsningen bör Arbetsmiljöverket få ökade resurser till, och prioritera, arbetet med tillsyn, inspektion och kontroll. Vidare bör den regionala skyddsombudsverksamheten, som har en central roll i det systematiska och förebyggande arbetsmiljöarbetet, ges ökat ekonomiskt stöd.

3. Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (KD)

Sofia Damm (KD) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag önskar avstår jag från att delta i beslutet och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 14. Kristdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat.

I Kristdemokraternas partimotion Ett Sverige att lita på – trygghet och välfärd (mot. 2019/20:3341) konstateras det att det nu behövs en tydlig politisk inriktning för Sverige som lägger det mindre angelägna åt sidan och som genomför de strukturellt riktiga reformer som möter de problem samhället står inför. I den motionen finns det också förslag till ram för utgiftsområde 14. Med genomtänkta reformer av arbetsmarknaden och av skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap. Den ekonomiska politiken ska också stärka familjerna och det civila samhället, vilket är en grund för ett samhälle som är byggt på gemenskap och där människor känner tillit till varandra. Kristdemokraterna vill skapa fler jobb för dem som står utan, genom skattereformer som gör det mer lönsamt att arbeta och får fler jobb att växa fram. Kristdemokraterna vill lösa kompetensbristen genom drivkrafter som får dem som orkar och vill att kunna jobba ett par år extra och som får unga att utbilda sig och komma snabbare i jobb. Motionen behandlas i betänkande 2019/20:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 4 i det betänkandet.

Kristdemokraternas förslag till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 14 läggs fram i kommittémotion 2019/20:3202. Kristdemokraterna väljer i sitt förslag att gå en annan väg än regeringen. Förslaget präglas av ett tydligt fokus på att fler ska få chansen till en arbetsgemenskap med målet att alla ska kunna jobba 100 procent av sin förmåga. För att det ska bli möjligt att skapa en arbetsmarknad där alla får plats krävs omfattande reformer. Kristdemokraternas väg framåt innebär en arbetsmarknad med bl.a. mindre byråkrati, sänkta marginaleffekter, ökad matchning och fler jobb som inte kräver höga

kvalifikationer. Vägen till arbete ska inte bli smalare, den ska bli bredare. Därför behövs det ytterligare insatser för att bredda vägen till arbete.

När det gäller Arbetsförmedlingen anser Kristdemokraterna att det är uppenbart att vi står vid vägs ände. De nuvarande strukturerna för arbetsförmedling är inte anpassade för problemen på dagens arbetsmarknad. Kristdemokraterna vill därför lägga ned Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form och ersätta den med en modell där bl.a. en ny och mindre myndighet ersätter den nuvarande arbetsförmedlingen, och matchningsfunktionen öppnas upp för fristående aktörer.

I betänkande 2019/20:AU4 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen behandlas bl.a. ett yrkande från Kristdemokraterna om att just avveckla Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form. Jag anser att det finns skäl att även här ta upp en del av det som lyfts fram i reservation 8 i det nämnda betänkandet. I reservationen framhålls nämligen bl.a. att Kristdemokraterna under en lång tid har föreslagit att Arbetsförmedlingen ska läggas ned i dess nuvarande form. Kristdemokraterna påpekar även vilken struktur ett framtida system bör ha. Vidare välkomnar Kristdemokraterna regeringens nya inriktning för reformarbetet som innebär att reformen skjuts fram och att regeringen backar från att utforma ett system som helt bygger på lagen om valfrihetssystem. Kristdemokraternas förslag är dock inte helt tillgodosett med den nya inriktningen. Det är bl.a. viktigt med ett stramt regelverk och att kontroll och uppföljning är kopplat till kvalitetskriterier och gedigen kompetens.

I Kristdemokraterna och Moderaternas gemensamma budgetförslag under föregående riksmöte minskades anslaget till Arbetsförmedlingen för att effektivisera myndighetens arbete. Kristdemokraterna menar att denna effektivisering och förändring bör ligga kvar och avslår därför regeringen och januaripartiernas tillskott till Arbetsförmedlingen, både när det gäller förvaltningsanslag och arbetsmarknadspolitiska program som bygger ut myndigheten igen. Som konstateras även i ovan nämnda reservation har Arbetsförmedlingen inte heller förbrukat alla medel under 2019; enligt regeringens beräkningar har ca 900 miljoner kronor inte använts.

I budgeten för 2019 togs också steg för att effektivisera och smalna av de olika arbetsmarknadsåtgärderna. Kristdemokraterna anser att det nu finns skäl att ta ytterligare steg för att effektivisera och förbättra vissa åtgärder. Som ett led i detta bör introduktionsjobben avvecklas. Personer som i dag omfattas av introduktionsjobb bör ha goda chanser att kunna få nystartsjobb eller inträdesjobb, alternativt en kombination av dessa. En andel av personerna kan även antas få reguljära jobb. Förslaget innebär en kraftig besparing i statsfinanserna. Vidare bör extratjänsterna enbart fokusera på långtidsarbetslösa och hållas på den nivå i budgeten som beslutades för 2019. Genom att avvisa regeringens förslag på tillskott kan besparingar göras även i denna del. En annan åtgärd som är alltför ineffektiv är arbetsmarknadsutbildning. Det finns inte några välgrundade skäl för att, som regeringen föreslår, tillföra extra medel för arbetsmarknadsutbildning. Kristdemokraterna anser vidare att

regeringens förslag om utvecklingstid inte bör genomföras. Denna nya variant av friår är en illa genomtänkt reform. Utöver detta vill Kristdemokraterna göra besparingar inom utgiftsområdet genom att minska nivån på etableringsersättningen. Förslaget är en följd av att asylsökande ska ges rätt att arbeta och tjäna upp till 3 000 kronor utan att etableringsersättningen avräknas.

Kristdemokraterna anser att nystartsjobb är en viktig åtgärd för människor som står långt från arbetsmarknaden. Den förra rödgröna regeringen försämrade villkoren i nystartsjobben genom att både sänka lönetaket och göra det mindre förmånligt för arbetsgivaren. För att skapa fler och bättre nystartsjobb föreslår därför Kristdemokraterna dels att lönetaket höjs till 21 000 kronor, dels att medel skjuts till för att fler ska kunna erbjudas nystartsjobb.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen förordar Kristdemokraterna en ersättningsnivå där taket sätts till 760 kronor per dag under de 300 första dagarna och därefter 680 kronor per dag. Kristdemokraterna motsätter sig vidare den utökning av möjligheten att få ersättning på deltid som den rödgröna regeringen införde. Förslagen innebär att de offentliga finanserna stärks.

Kristdemokraterna har under en längre tid framhållit den viktiga roll som arbetsintegrerande sociala företag spelar för dem som står längst från arbetsmarknaden. Kristdemokraterna vill utöka stödet till de arbetsintegrerande sociala företagen genom att i budgeten avsätta medel för verksamhetsbidrag till handledare och verksamhetsledare och för att säkra och utöka de platser som finns på dessa företag i dag och för de nya som startas upp.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2019/20:1 Budgetpropositionen för 2020 utgiftsområde 14:

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar (avsnitt 2.1 och 5.5).
2. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2020 under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt tabell 1.1.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:386 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av en ny form av lärlingsanställning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:811 av Magnus Persson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta reformationen av Arbetsförmedlingen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en obligatorisk, skattefinansierad och allmän arbetslöshetsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta över ansvaret för arbetslöshetsförsäkringen till Försäkringskassan och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa lärlingsanställningar och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja taket för ersättning vid arbetslöshet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla subventionerade anställningar och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:824 av Magnus Persson m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta de regionala skyddsombuden med oberoende arbetsmiljörådgivare och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2424 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en avveckling av Myndigheten för arbetsmiljökunskap och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2651 av Magnus Persson m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2019/20:2690 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2019/20:2989 av Hans Eklind m.fl. (KD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om de arbetsintegrerade sociala företagen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3124 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka etableringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3190 av Mats Green m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tiden med statlig ersättning vid arbetslöshet bör begränsas till tre år och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3202 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen introduktionsjobb och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska anslaget till Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska anslaget till den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen extratjänster och endast inrikta dem till långtidsarbetslösa och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja lönetaket i nystartsjobben till 21 000 kronor och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillföra medel till arbetsintegrerande sociala företag och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa socialt handledarstöd och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra reglerna för deltidsbegränsning inom arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka taket i a-kassan och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka etableringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lägga ned satsningen på utvecklingstid och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3298 av Mats Green m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisera Arbetsförmedlingen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingens insatser bör bli mer kostnadseffektiva och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Myndigheten för arbetsmiljökunskap bör läggas ned och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3300 av Maria Malmer Stenergård m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lägre nivåer samt kortning av a-kassan och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2020 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			KD
		M	SD	V	
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 272 139	-133 000	-1 175 000	+409 000	-49 000
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	28 067 425	-1 667 000	+4 810 000	+3 854 000	-2 994 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 882 007	-1 035 000	-4 441 000	+861 000	-847 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	20 470 545		+130 000		
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	120 034				
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	1 451 500				
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	42 292				
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	73 616				
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	57 916				
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303				
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 875 000				
1:12 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	5 262 634		-2 631 000	-10 000	+700 000
1:13 Lån till körkort	151 466				
1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	2 483 622	-165 000	-2 483 622		-232 000
2:1 Arbetsmiljöverket	676 593	-8 000	+67 659	+100 000	

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
		M	SD	V	KD
2:2 Arbetsdomstolen	34 240				
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	33 722				
2:4 Medlingsinstitutet	50 521				
2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap	38 712	-19 356	+3 871		
2:6 Regional skyddsombudsverksamhet	112 000		+50 000	+20 000	
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>					
99:1 Lärlingsanställningar			+500 000		
99:2 Arbetsintegrerande sociala företag					+400 000
Summa för utgiftsområdet	77 164 287	-3 027 356	-5 169 092	+5 234 000	-3 022 000

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2020 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	4 660 000	2021–2029
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	16 000 000	2021–2024
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	3 700 000	2021–2023
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	9 000	2021–2022
1:13 Lån till körkort	114 000	2021–2022
2:6 Regional skyddsombudsverksamhet	20 000	2021
Summa beställningsbemyndiganden	24 503 000	

BILAGA 4

Reservanternas anslagsförslag

Reservation 1, punkt 1 (SD)

Anslag för 2020 inom utgiftsområde 14
Arbetsmarknad och arbetsliv*Tusental kronor*

Anslag	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	-1 175 000	7 272 139
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	+4 810 000	28 067 425
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	-4 441 000	8 882 007
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	+130 000	20 470 545
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	±0	120 034
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	±0	1 451 500
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	±0	42 292
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	±0	73 616
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	±0	57 916
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	±0	8 303
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	±0	1 875 000
1:12 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	-2 631 000	5 262 634
1:13 Lån till körkort	±0	151 466
1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	-2 483 622	2 483 622
2:1 Arbetsmiljöverket	+67 659	676 593
2:2 Arbetsdomstolen	±0	34 240
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	±0	33 722
2:4 Medlingsinstitutet	±0	50 521
2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap	+3 871	38 712
2:6 Regional skyddsombudsverksamhet	+50 000	112 000
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>	±0	
99:1 Lärlingsanställningar	+500 000	500 000
99:2 Arbetsintegrerande sociala företag	±0	
Summa för utgiftsområdet	-5 169 092	71 995 195

BILAGA 5

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 §

För arbetstagare som är anställda enligt denna lag gäller inte följande bestämmelser i lagen (1982:80) om anställningsskydd: 4–6 och 6 c §§, 6 d § första stycket, 11, 15–17, 28, 30 a, 31 och 36 §§, 38 § första stycket andra meningen, 40 § andra stycket och 41 § första stycket tredje meningen.

För arbetstagare som är anställda enligt denna lag gäller inte följande bestämmelser i lagen (1982:80) om anställningsskydd: 4, 5–6 och 6 c §§, 6 d § första stycket, 11, 15–17, 28, 30 a, 31, 33 d och 36 §§, 38 § första stycket andra meningen, 40 § andra stycket och 41 § första stycket tredje meningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.